

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

zelo leto	K 24—
pol leta	12—
četrt leta	6—
na mesec	2—

v upravnishvu prejemati:

zelo leto	K 22—
pol leta	11—
četrt leta	5:50
na mesec	1:90

Dopis naj se frankirajo. Rokopis se ne vrača.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, (1. nadstropje na levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredni številki in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravištvu naj se pošiljajo naročnice, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

zelo leto	K 25—
pol leta	13—
četrt leta	6:50
na mesec	2:30

za Nemčijo:

zelo leto	K 28—
pol leta	14—
četrt leta	7:00
na mesec	2:30

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znakica. Upravištvu: Knafljova ulica št. 5, (spodaj, dvorišče na levo), telefon št. 85.

Shod v kolizejskem okroju.

»Napredno politično in izobraževalno društvo za kolizejski okraj« je sklicalo v soboto zvečer javen shod v vrtni salon gostilne »pri Levu« na Marije Terezije cesti. Shod, ki je bil razmeroma prav dobro obiskan, saj je kolizejski okraj najmanjši med ljubljanskimi okraji, je otvoril predsednik g. Ivan Bajželj, ki je po kratkem pozdravu navzočih podal besedo

dež. poslancu Franu Novaku, da poroča o delovanju deželnega zbora. G. poslanec je govoril nekako takole:

Velecenjeni somišljeniki! Dobri znanci in prijatelji smo si; sestajamo se, ne samo takrat kadar so volitve pred durmi, ampak tudi v mirnih časih, da pregledujemo svoje vrste in da javno kritikujemo politične dogodke, ki se tičejo pred vsem naše ožje domovine. Dandanes je že tako, da človek ne more imeti brezbarvnega političnega značaja, če neče, da se mu pod vsako streho očita, da je hinavec. Svoje politično prepričanje naj vsakdo javno prizna — in kot odkritosrčne pristaše narodno - napredne stranke vas v imenu izvrševalnega odbora najiskrenejše pozdravljam. (»Dobro!«)

Politikuje danes vsakdo.

Franciškanske tercijalke s tem, da vdihavajo škofu gorko sapo v lice, da ga po svojem mnenju s tem vzdržujejo pri tenkem škofovsko-političnem življenju (Veselo, »dobro!«); klerikaleci sploh s tem, da pripravljajo globoke jame, v katere hočejo kar en maso zakopati vse prijatelje naprednega mišljenja, potem ko jih bodo z ostrino v rokah poklali. »Z ostrino nad narodno - napredne pristaše, klical je list »Slovenec«; dr. Krek pa je zagotavljal, da ima zemlja slovenska dovolj prostora za grobove — ne morda naših skupnih sovražnikov, temveč za nas slovenske naprednjake. (»Tako je! Sramota!«) To niso samo besede, dejanja klerikalcev se strinjajo s temi krvavimi besedami. (»Tako je!«)

Nasilstvo in oholost, to je originalnost klerikalne politike v deželnem zboru. Vso dobro voljo, ki so jo imeli narodno - napredni poslanci za skupno delovanje — so

klerikaleci teptali v tla, sikali so ko gadje svoj strup iz same jeze, da imajo pred sabo v deželnem zboru tudi narodno - napredne poslance. Dejanjsko so se lotili narodno - naprednih poslancev, kar lahko potrdi tudi tovariš poslanec Turk, kateremu je hotel plemeniti Šuklje puščati neplemenito kri. (»Sramota! Škandal!«) In če smo narodno - napredni poslanci protestirali proti nasilnemu zakonodajstvu — so ti hinaveci pokazali belo svojih oces in vzklikali proti nebu: naj nas strela udari, ker nas sami pokončati ne morejo. Neizbrisani škandal za klerikalni parlamentarizem ostane, da je nekaj tako svobodomiselnih, sedaj pa pobožnih, plemeniti Šuklje pozval sluge in hlapce v zbornico, naj zneso na plano zadnjega narodno - naprednega poslanca. (»Sramota!«)

Zaradi splošne učiteljske bede

in sramotnega plačila učiteljstva smo apelirali na naše klerikalece. Resnici na ljubo povem, da so možje kmečki poslanci, ki so jih Lampe in tovariši imenovali za klerikalne poslance, razumevali predlog tov. Gangla za zboljšanje učiteljskih plač, glasovali bi bili zanj, a niso smeli, ker so »gospodje« drugače ukazali. (»Tako je!«) Tako je učitelj zopet za zimo preskrbljen po blagi novokrščanski metodi! Klerikaleci hočejo, naj učitelj kot

sestradan pes

primahlja z repom do njihove močnosti, obljubi za vse večne čase, da bo klerikalec — potem mu mor da privoščijo kosček kruha. A dokler te metamorfoze učiteljskih značajev ne dožive, toliko časa, pravijo, ne dajo učiteljem zaslužene plače — pa naj ti tudi lakote poginejo! (»Škandal!«) Tu pripominjam, da so klerikaleci v deželnem zboru kmečke poslance, ki so temu ali onemu predlogu naših poslancev v svoji odkritosrčnosti pritrjevali (»za ušesa streljati«), pozvali, da morajo iti vun iz zbornice — za kazen, kakor nesposobni otroci, toliko časa (»da dr. Tavčar neha govoriti!«), da prične zopet njihov pristaš govoriti. Znal bi se teh ljudi kaj dobrega prijeti. To imenujejo klerikaleci disciplino, mi pa pravimo

navadna dresura!

(»Res je! Sleparija!«)
Snovali so

deželno banko in kopico služb.

Ko so jim naši očitali, da preveč kažejo konjsko kopito služb, so sicer sramežljivo odjenjali na videz, ali službe so le tu, ker bodo posli opravljani »proti pogodbic«.

Kontrole se boje,

za to so odklonili, naj tudi zastopniki mest in trgov pri tej famozni banki vršijo kontrole. In vendar se bo z našim denarjem špekuliralo, ker v banki sploh drugače ni mogoče.

Slovenskemu narodu bo ta banka v korist, pravijo klerikaleci, a pri tem prezrejo, da zoper kranjsko nemško šparksko niso našli grajalne besede in so kot zajci pobegnili takrat, (»Istina je!«) ko smo mi začeli osvobojevali boj proti tej šparksasi.

Banka, tako zasnovana in s takim vodstvom, kakor so jo sklenili klerikaleci, je kričeča nevarnost za deželo. Pojasnilo se je to z naše strani v zbornici, na številnih shodih in v časopisih. Odveč smatram, da bi vam v tem pogledu prinašal še novih dokazov.

Kako so ti gospodarji slovenskega denarja postopali napram našim denarnim zavodom? Kranjske nemške šparkske si niso upali se dotakniti. (»Fej, škandal!«) In kako naj mi verujemo v njihovo iskrenost, če po vsem tem prepevajo na shodih v »Unionu« himno: »Lepa naša domovina!« Jaz pravim, da je ta pesem v ustih klerikalcev, le profanacija te himne! (»Res je! Tako je!«)

Rašši so napadali naše domače slovenske zavode, kot da bi se zamurili Nemcem. ki izsavaajo našo gospodarsko kri! (»Tako je! Res je!«)

Sploh žive naši pobožnjakarji z Nemci v prav tesni ljubezni,

červano ne v smislu škofove brošure. V trgovski zbornici na primer so združeni z Nemci glasovali pri zadnjih volitvah, za nemškega kandidata, rajši kakor da bi pustili zmagati Slovence naprednjake. (»Tako je! Sramota!«) In to so tisti ljudje, ki hočejo na Dunaju pozabiti Bienertho. Pa, bojim se, pozabili bodo tudi Bienerthove krivice, vpraša se le, za katero ceno? Resno tem gospodom za narodnost itak nikdar ni bilo, sicer ne bi bili svoj čas pri upeljavi nove volilne pravice za državni zbor tako sramotno

prodali koroških Slovencev.

(»Fej! Sramota! Škandal!«)

Dogodki v deželnem zboru so vam vsem dobro znani in vam jih ne bom vsled tega bolj na drobno opisoval. Da utemeljim svojo zgorajšjo trditev: klerikaleci hočejo uničiti vse, kar je narodno naprednega, moram omeniti dva zakonska klerikalna načrta, to je cestni zakon ter občinski red in občinski volilni red. To sta šele zakonska načrta in bo seveda še marsikaka klerikalna nada preje padla v grob, predno bosta postala ta načrta tudi zakona.

S cestnim zakonom hočejo klerikaleci

uničiti Ljubljano.

Ljubljana jim je namreč nedotaknjena deklica, katere s svojo pohotnostjo ne morejo doseči.

In to jih peče! Zategadel je treba Ljubljano pritisniti k tlom, z bičem jo klestiti po hrbtu, da vidi jo brizgati njeno kri in odletavati kosce mesa. Ljubljana naj za kazen, ker ni in ne bo klerikalna, plačuje nad tretjino za vse ceste po deželi. Teh cesta bo pa veliko, ker se bodo v deželne ceste spremenile vse dosedanje okrajne ceste. Za vsak most in jarek na deželi plačevalo bo ljubljansko mesto tretjino izdatkov, samo bo pa moralo poleg tega vzdrževati vse svoje cestne naprave. Ti višji izdatki za mesto ljubljansko bodo znašali več kakor znašajo vsi stroški za celo dosedanje upravo ljubljanskega mesta. To gospoda moja ni šala. Nič nimam proti upravičeni obremenitvi mesta ljubljanskega, ali temu se upira pravni čut, da bi ljubljansko prebivalstvo moralo

krvaveti srčno kri

zaradi tega, ker noče prostovoljno iti v grobove, katere jim klerikalna stranka koplje. Proti temu nasilstvu in proti tej krivici pač

najodločneje protestiramo!

Druga kazen, s katero nam grozijo, je novi občinski in občinski volilni red.

Ljubljana je dosedaj še čisto slovenska po svoji upravi in po svojem občinskem zastopu. Po predloženem zakonskem načrtu utegnejo zopet priti

Nemci v občinski zastop!

(»Sramota! Fej!«) To pa seve klerikaleci nič ne briga! Pošteno bi bilo od njih, če hočejo vpeljati volilno reformo v občinskem zastopu na podlagi proporcionalnega sistema, da

dosledno izvrše to načelo po celi deželi. A tega seveda ne marajo, ker bi utegnili na deželi priti v kmečkih vaseh tudi naprednjaki do zastopstva v občinskem gospodarstvu. Take hinavščine naj mi prostovoljno požiramo? (»Ne! Nikdar!«)

Danes izjavljam, da se bodo narodno napredni poslanci v deželnem zboru z vsemi močmi uprli proti vsakemu nameravanemu krivicam, pa naj si tudi pride Šuklje s turško sabljo nad naše glave. Naj klerikaleci še tako besne, tega od nas nikdar ne bodo dosegli, da nas pretvorijo v klerikalece, ki bi potem morali, če tudi proti svoji volji, pošiljati knezoškofu za vsako nerodnost ki jo napravi, udanostne zaupnice in izjave. (»Tako je!«)

V političnem oziru smo Slovenci v državi od nekdanj

mačehovsko zapostavljeni v kot.

Nemcem v deželi pade kar tako z neba nemška gimnazija, nas pa se brca kot nezakonske državljane v kot. Na nemških vseučiliščih ključijo nam Nemci, da smo tuji, in nas od tam izganjajo, lastnega vseučilišča pa nam ne dovolijo. Na Koroškem, kjer smo vendar doma, nam ne pustijo slovensko govoriti. Naši ljudje težko pridejo v višje urade. Za predsednika novoustanovljenega obrtnega sodišča v Ljubljani se imenuje Nemec. Brezčestne so krivice, ki nam jih na vseh poljih prizadeva država. Jaz pa pravim:

nevarno se je igrati z ognjem,

in tudi v nas že pojenjava potrpežljivost, da bi nosili od nemških vlad nam pritisnjeni pečat manjvrednih državljanov. Država in nemška vlada naj nikari ne uvidita prepozno, da se znamo vzdigniti Slovenci na način, ki vladi in državi ne bo v korist in ne v prijetnost. Vsako nasilstvo se krvavo mašuje in maščevalo se bo tudi nasilstvo nemške, protislovenske vlade. (Živahno odobranje!)

Za dobrobit slovenskega naroda je narodno-napredna stranka absolutno potrebna

in tega prepričanja nam nihče ne ometa. Da pa izvršimo svojo vlogo uspešno, treba je, da ostanemo primerno organizirani. V mestu je taka organizacija veliko lažja, posebno v Ljubljani. Ravno v političnih društvih, kakršno je naše društvo za ko-

LISTEK.

Valvazor.

Peter plem. Radies ima za zgodovino kranjske dežele neveljnih zaslug. Vse svoje moči, vse svoje talente, da, celo svoje življenje je posvetil nevaležnemu in trudapolnemu raziskovanju kranjske preteklosti in izpod prasin v starih arhivih domaćih in inozemskih izkopal toliko dragocenega gradiva, da so z njim pojasnjene in izpopolnjene najvažnejše partije kranjske minolosti.

Schönleben, Valvazor, Linhard, Hicinger, Dimitz, Radies, Vrhovec — to so oni možje, ki so razkrili preteklost kranjske dežele.

Nebroj je monografij in studij, ki jih je tekom svojega dolgoletnega literarnega delovanja obelodanil Peter plem. Radies. A središče vsega njegovega raziskovanja je bil vedno Valvazor, ta velikani med vsemi velikimi možmi kranjske dežele.

Skoro pol stoletja se je Peter pl. Radies bavil z raziskavanji o življenju in delovanju Ivana Vajkarta barona Valvazorja. Že leta 1866. je Radies obelodanil prvi životopis Valvazorjev in od tedaj je neprestano, s čudovito vztrajnostjo in ljubeznijo iskal in zasledoval gradivo, da bi ustvaril popolno in vsestransko jasno sliko o življenju tega izrednega

moža, ki si je s svojo »Ehre des Herzogtums Krain« postavil za vse čase znamenit spomenik.

Sad tega polstoletnega dela Petra pl. Radies leži sedaj med nami: to je obsežna in temeljita biografija Ivana Vajkarta Valvazorja.

Koliko truda je veljalo to delo! Kot mladenič je začel Peter plem. Radies to delo in dokončal je je kot 73leten, a še vedno čvrst in čil starček. Pol Evrope je moral Radies prepotovati, predno je zbral vse to gradivo. Preiskal je vse kranjske in štajerske arhive, iskal je na Dunaju, na Nemškem in na Italijanskem, v Parizu in v Londonu in imel od tega le eno zadoščenje, da je našel vse polno novih stvari in zanimivih detajlov iz katerih je sedaj končno mogel sestaviti jasno sliko Valvazorjevo.

Radiesevo knjiga podaja natančne podatke o rodbini Valvazorjev. Ta rodovina se je priselila na kranjsko iz Lombardije — valvasorji so se v Lombardiji imenovali sploh nižji plemiči, ki jim njih posestev niso podeljevali deželni suvereni, nego tem podložni fevdalni velikaši. Valvazorji so bili bogati in prišli na kranjskem do velikega ugleda. Značilno je, da je Valvazorjev oče napravil za grajščino Govnek ustanovo za vzdrževanje grajskega duhovnika, ki je moral trikrat na teden meševati in pri teh mašah brati evangelij v slovenskem jeziku.

Vse veliko premoženje Valva-

zorjev je šlo v nič; Ivan Vajkart baron Valvazor je pri svojih znanstvenih delih denarno izkrmel; njegova »Ehre des Herzogtums Krains« ga je toliko veljala, da je prišel v siromaštvo in svoje delu za čas in korist domovine posvečeno življenje končal v bedi; nekdanji bogataš in grajšček je zadnja leta svojega življenja preživel v beraški koči blizu Krškega.

Valvazor je bil za svoje čase nekaj univerzalni ženi. Iz Radiesove knjige je razvideti, da se je za vse zanimal in na vse razumel. Na vseh poljih znanosti in umetnosti je bil doma.

Ljubezen do znanosti in zlasti do zgodovine mu je pač ucepil njegov učitelj zgodovinar Schönleben v čast, ko je Valv. v h. bil pri ljubljanskih jezuitih v šolo. Na tem zavodu pridobljeno znanje si je Valvazor spopolnil na svojih potovanjih. Valvazor je bil opetovano v Bambergu in v drugih krajih na Nemškem, kjer se je bavil s študijami, bil je na Dunaju in v Benetkah, videl je Italijo, obiskal Afriko in se mudil dolgo v Parizu. Kako malo je bilo v tistih časih ljudi, ki bi bili poznali toliko sveta!

Na teh potovanjih si je Valvazor razširil obzorje in pridobil neverjetno obsežnega znanja v najrazličnejših disciplinah; seznanil se je z mnogimi možmi, ki so bili tedaj nositelji kulture in ostal z njimi v trajni

zvezi, tako da je bil vedno natančno podčen o vseh znanstvenih in sploh kulturnih prizadevanjih in uspehih.

Samo mož takega znanja, takega obzorja in takih zvez, je bil v stanu spisati delo, kakršno je »Die Ehre des Herzogtums Krain«. Literarna dela Valvazorjeva pričajo, da je bil ta velik zgodovinar in antropolog, etnograf, arheolog in statistik in po vrh še umetniško tako izobražen, da je bil v stanu ustvariti na svojem gradu bakroreznico, kakšne ni bilo ne prej ne pozneje na Kranjskem.

Iz Radieseve knjige spoznamo Valvazorja kot človeka, kot očeta — bil je dvakrat oženjen in imel šestoro sinov in četrto hčera — kot znanstvenika in kot vojskovodjo, ki se je v bojih zoper Turke in Madžare izredno odlikoval. Iz Radieseve knjige spoznamo dobo Valvazorjevo, ljudi in razmere tistega časa, ves milje pa tudi vsa Valvazorjeva dela, vse pogoje, pod katerimi je delal, vse neskončne težave, s katerimi se je moral boriti, ter vse ogromne žrtve, ki jih je moral doprinesiti in vsled katerih je naposled prišel na beraško palico.

Da Radiesevo biografijo Ivana Vajkarta Valvazorja je pravo remek — delo, ki dela pisatelju čast in mu zagotavlja hvalečnost vse kranjske dežele, kajti s svojo biografijo je postavil velikana Valvazorja vreden spomenik.

Poroka gospodične Malči.

Novela. Spisal Josip Premk.

(Dalje.)

III.

Svetle solze so kapljale raz rosnate liste na belo peskatno pot ljubljanske Tivolije, ko sta hiteli gospodični Anka in Malči proti Švicariji. Lahni, črni kolobarčki pod očmi so pričali, da sta kaj slabo prespali minulo noč in tudi v njunih obrazih je ležalo nekaj kakor skrb in — nezadovoljstvo... Posebno Malči je bila očividno zelo razburjena: hodila je tako naglo, da jo je Anka komaj dohajala. Ko sta dospeli do konca aleje, je Anka obstala in se ozrla na Malči: »Sediiva nekoliko, jaz sem resnično upehana!«

Malči je prikimala in sedla po leg sestre.

Lepo jutro je bilo, čisto in dišeče po sočnosti cvetov in trav; solnce se je vozilo po nebu veliko in mogočno in sipalo svoje zlate nitke po v. hovich košatih kostanjev.

Ni bilo mnogo ljudi v parku, tu patam bledikast študent, prepartanka s kopo zvezkov in enake ličnosti, samo tam gori pod Švicarijo nekje je potrkavala z zvonikom jeklom od kamenite stopnice sablja in glas, ki je moral prihajati iz mladih prai, se je lomil v prisljajenemu amehu...

Malči je nagubala obrvi in se s temnim pogledom ozrla proti

lizejaki okraj, so podani stebri organizacije naše stranke v Ljubljani.

Naša stranka se organizira na gospodarskem polju in upam, da se bo že v doglednem času izkazalo, kako koristno je sodelovanje vseh moči v narodni napredni stranki na gospodarskem polju. Vsporedno s tem gre tudi organizacija na deželi, in prav gotovo je, da bomo klerikalne ostrine uspešno odbili, za nas izkopani grobovi pa bodo prazni pričali o klerikalni domišljavosti. (Tako je!)

Stari Rimljan je ponosno vsekdar zaklical: «civis Romanus sum». S ponosom ostanemo tudi mi napredni Ljubljanci in kažemo celemu slovenskemu svetu, da je in ostane Ljubljana narodno-napredno središče in narodno-napredna trdnjava!

Dolgotrajno živahno odobravanje je sledilo izvajanjem gospoda poslanca.

Konec prihodnjic.)

Parlamentarni položaj.

Poslanska zbornica.

Dunaj, 11. decembra. Zbornica nadaljuje v današnji seji razpravo o proračunskem provizoriju. Grof Sternberg je napadal časopisje, katero terorizira javno mnenje in nemške svobodomislece. Poslanec pl. Stransky (nem. rad.) zahteva službeno pragmatiko za drž. uradnike in uslužbence. Poslanec Myslivec (kler. Čeh) je vehementno napadal Biener-tovo ministrstvo. Ko je k sklepu svojega govora govornik napadel tudi Žide, mu je predsednik Pattai ploskal. Nato je stopil k predsedniku posl. Kuranda in odločno proti temu protestiral, češ, da mora predsednik biti objektiv. Predsednik zopet je dejal, da lahko dela, kar se mu zdi. Ker so v prepričanju tudi nekateri drugi poslanci, je nastalo precej razburjeno besedičenje, ki se je šele po daljšem času poglobilo. Nato je govoril posl. Licht (nem. napr.), ki je polemiziral s finančnim ministrom. S tem je bila debata zaključena in izvoljena sta bila generalnima govornikoma posl. Udržal (contra) in poslanec Wasilko (pro). Contra-govornik je omenjal predvsem volilno reformo, ki je prizadejala nemškemu šovinizmu smrtni udarec. Čehi sicer niso še popolnoma enakopravni z Nemci, vendar pa lahko upajo, da v prihodnosti dosežejo to, kar jim gre. Vladi, ki je Slovanom tako skrajno sovražna, ni mogoče dati ničesar; le boj, tudi z najostrejšimi sredstvi je tu na mestu. Pro-govornik se peča v začetku svojega govora z razmerami v vzhodni Galiciji in v rusinskem delu Bukovine, trdil je, da Rusi hočejo dobiti te kraje zopet v oblast. Tisoči in tisoči ruskih rubljev romajo vsako leto v vzhodno Galicijo in v Bukovino. Ruska agitacija je vedno bolj očitna in je danes že nevarna za državo. Oblasti morajo tu vendar že enkrat napraviti konec. Po nekaterih stvarnih popravkih se izroči proračunski provizorij proračunskemu odseku.

Med tem so pa vložili Rusini, za katere se poljski posredovalci pri svoji posredovalni akciji niso veliko brigali, celo vrsto obstrukcijskih nujnih predlogov; preprečiti hočejo z njimi trgovsko-politični pooblastilni zakon in rumunsko trgovinsko pogodbo, ker to dvojje zelo nasprotuje njihov interes. Obstrukcija je prišla popolnoma nepričakovano, v zadnjem trenutku, ko na to nikdo niti najmanj mislil ni. In tako je prišel po prvem branju proračunskega provizorija na vrsto nujni predlog

poslanca Koleča glede rastlinitve galiskega deželnega šolskega sveta. Poslanec Koleča je hotel imeti dolg političen govor, pa ga je predsednik Steinwender paririral poklical k stvari. Poslanec Seitz (soc. dem.) je dejal, da sicer simpatizira z Rusini, vendar pa ne bodo soc. demokratje glasovali za noben obstrukcijski predlog. Poslanec Okuniewski (Mladorusin) je govoril o zatiranju Rusinov po Poljakih. Sklepno besedo je imel predlagatelj. Nujnost je bila odklonjena. K sklepu se je interpelliral poslanec Malik ministra deželne brambe glede premeščanja častnikov v 3. trenski diviziji v letu 1908/9. Prihodnja seja zbornice bo v torek dopoldne.

Trgovinsko-politične predloge.

Dunaj, 11. decembra. Nemški agrarci so imeli danes sejo, na kateri so se pečali s pooblastilnim zakonom in z rumunsko pogodbo. Agrarci rumunski pogodbi ne nasprotujejo preveč, pobijati pa hočejo tembolj pooblastilni zakon, ki daje državi splošno polno moč glede na druge države.

Češki agrarci bodo skušali z vsemi sredstvi preprečiti trgovinsko-politične predloge. Za sedaj so dosegli to, da so se te predloge postavile šele na dnevni red torkove seje.

Kriza na Ogrskem.

Budimpešta, 11. decembra. Minister grof Aladar Zichy je bil danes dopoldne sprejet pri cesarju v avdienci in je poročal o večeršnjem ministrskemu svetu. Po avdienci se je vrnil v Budimpešto. Čuje se, da nekateri ministri, med njimi Košut in Apponyi, hočejo zapustiti svoja mesta na vsak način že pred 1. januarjem. Nato se bo baje sestavilo brezbarvno ministrstvo, na kojega čelu bo stal prejšnji delegacijski predsednik grof Teodor Zichy.

Prihodnja seja poslanske zbornice bo v četrtek. Justhova stranka napoveduje ostro opozicijo. Če izbruhne obstrukcija, bo vlada vela v roko najstrožja sredstva hišnega reda.

Proces hrv.-srbske koalicije proti dr. Friedjungu.

Pri sobotni razpravi je Friedjung zagovornik dr. Benedikt predložil fotografije zapisnika o seji »Slovenskega Juga«. Ta zapisnik je baje podpisal tajnik Milan Stefanović. S to fotografijo je hotel dokazati, da je prevod v brošuri, ki jo je dr. Friedjung v petek predložil porotnikom in sodišču, pravilen. Na to je še predložil originalni koncept o neki seji »Slovenskega Juga«, ki nima s to afero sicer ničesar opraviti, a se vidi na konceptu podpis Milana Stefanovića.

Dr. Harpner: Ali veste, kdo je ta Stefanović? Dr. Benedikt: Ne vem, kdo je, sodim pa, da eksistira.

Tožitelj dr. Dušan Popović je z dovoljenjem predsednikovim dobil na vpogled oni originalni koncept ter konstatiral, da predloženi spis sploh ni original, nego je samo prepis, nekega protokola, zakaj na koncu sestavka so zapisane besede: »S tem overovljamo ta zapisnik.« Nadalje je naglašal, da je iz vsebine tega zapisnika razvidno, da ga ni pisal inteligenten človek in da ga ni pisal Srb.

Ta izjava dr. Popovića je bila zagovorniku Friedjungovemu dr. Be-

nediktu silno neprijetna, za to je jel nanj kričati, da nima pravice se mešati v raspravo, češ, da on s predložnimi dokumenti ni tangiran.

Dr. Harpner: Treba bo do-gnati, ako ta Milan Stefanović sploh eksistira in ako živi v Belgradu.

Dr. Benedikt je na to predložil dislokacijsko karto vstanih čet leta 1908., ki je bila baje sestavljena v Belgradu, in neko poročilo srbskega generalnega štaba. Obenem je postavil predlog, naj se zasllišjo kot priče: urednik Rauchove »Ustavnosti« Vi-ljem pl. Dorotka in politični uradnik baron Chlumecky, ki bosta dokazala, da je bil Supilo plačan od avstrijske in ogrske vlade, nadalje katehet dr. Bošnjak in odvjetnik dr. Horvat, ki bosta izpovedala o političnih razme-rah na Hrvaškem.

Predsednik dr. Wach: Dal sem pozvati že vse te svedoke razen dr. Bošnjaka.

Dr. Harpner: Predlagam, da se dožene identiteta predloženih do-kumentov in da se v to svrhu zasllišjo strokovnjaki dr. Jagić, dr. Rešetar in dr. Vondrah.

Dr. Benedikt: Predlagam, da se pozove kot večak k razpravi tudi profesor orientalske zgodovine dr. Uebersberger. Porotnik Con-ra-d je v imenu svojih tovarišev izjavil, da, zahtevajo, da se jim predlože ori-ginalni dokumenti in da se pokličejo k razpravi vse priče obeh strank, ker hočejo soditi nepristransko.

Tožitelj dr. Popović (napram Friedjungu): Ali ste videli originalni podpis predsednika »Slovenskega Juga« dr. Markovića? Dr. Fried-jung: Tega ne morem trdit, ker ni- sem več srbskega jezika.

Dr. Harpner (napram dr. Funderju): Ali imate za svoje trdit-ve še nadaljne fotografije in original- ne dokumente? Dr. Funder: Za se- daj jih nimam. Dr. Harpner: Ka- ko veste, da je Pribević dobil 12.000 dinarjev? Dr. Funder: To sklepam iz Spalajkovićevega poročila. Dr. Harpner: Ali ste Vi vsaj videli original svojih dokumentov? Dr. Funder: Nisem. Dobil sem sa- mo prevode na nemodajnem mestu.

Dr. Harpner: Ali je vam zna- no, da je Supilo svoječasnno tožil »Hr- vatsko Pravo« radi sličnih obreko- vanj in da je ta list moral svoja ob- rekovanja prekaliti? Zagovornik dr. Kienbock: O tem je dr. Fun- der že včeraj govoril.

Dr. Harpner: Ali veste, da ni v Avstriji naroda, ki bi se mu ne bi- lo že očitalo, da je veleizdajniški? Dr. Funder: To je politično vpra- šanje.

Na to je predsednik odredil kra- tek odmor.

Po odmoru je naznanil, da je se- nat sklenil pozvati kot strokovnjake dr. Vatroslava Jagića in privatne- ga docenta dr. Uebersbergerja. Nada- lje je naznanil, da se imajo takoj za- slisati priče baron Chlumecky, Dorotka in dr. Horvat.

Tožitelj dr. Popović (napram dr. Funder): Ali veste, kdaj so bi- le 1. 1908. saborske volitve na Hrvat- skem?

Dr. Funder: Mislim koncem meseca marca.

Dr. Popović: Iz datuma dr. Spalajkovićevega poročila, ki ga je predložil Friedjung, je razvidno, da je to poročilo falsificirano. V tem do- kumentu se govori o sklepu seje »Slovenskega Juga« dne 10. marca 1908., da je treba podpreti Supila pri bodočih volitvah proti Rauchu. To- rej ta seja je bila 10. marca, volitve pa so se izvršile že 27. februarja.

Dr. Harpner: Četkom obhav- nave bomo dokazali, da je ta falsifi- kator računal na zelo neumne ljudi.

Predsednik: Če ne vemo, kdaj so se vršile saborske volitve, ne moremo dalje o stvari razpravljati. Dr. Harpner: Gospodje, ki tam sede, morajo to vendar vedeti, saj so bili izvoljeni. Vas, g. dr. Friedjung, pa vpraša dr. Popović, kako je to, da se je 10. marca sklepalo o podpo- rah za bodoče volitve, ki so v resnici že bile zdavna končane. Dr. Fried- jung: Ker sem vedel, da so bile vo- litve spomladi, si nisem, kar odkrito priznam, približje pogledal datu- ma. Dr. Harpner: Torej vi priz- navate, da ste se semtertja motili? Dr. Friedjung (patetično): O, jaz sem se čisto motil! Neprestano, da, ne morem niti povedati koliko- krat. — Na to je bil zaslisan baron Leopold Chlumecky. Priča je obširno pripovedoval o svojem služ- bovanju kot vladni koncipist pri okrajnem glavarstvu v Dubrovniku in kako se je po lastnem opazovanju prepričal o veliki nevarnosti srbske- ga gibanja. Tu se je seznanil s seda- njim hrvaškim poslancem Supilom, ki je bil takrat urednik »Crvene Hrvatske« v Dubrovniku. Takrat je Supilo zastopal se protisrbsko stali- šče in priča ve, da je takrat dobil podpore od privatne avstrijske stra- ni. Sicer niso bile to znatne podpore, vendar so bile take, da so bile Supilu dobrodošle, ker se je takrat nahajal v jako slabih gmotnih razmerah. Tu- di konfident bivšega skupnega fi- nančnega ministra Kallaya je pripo- vedoval, da je Supilo tudi od te stra- ni dobival podpore.

Predsednik: Ali morete z gotovostjo trditi, da je Supilo dobil podporo od privatne strani? Chlu- mecky: Da. Koliko je Supilo dobil z bosanske strani, ne vem, morda 20 ali 30 kron. Vsota, za katero gre, znaša 200 kron. Dr. Harpner: Kdo je tisti, ki je dal denar? Chlu- mecky: Na to vprašanje odkla- njam dati odgovor.

Supilo: Izjavljam slovesno, da sem bil do 1. 1903. sovražnik Srbov.

Predsednik: Vprašam vas, ali je res, da ste dobili podporo, ker ste vodili Avstriji prijazno politiko?

Supilo: Izjavljam, da se v svojem življenju nisem od nikogar sprejel niti vinarja ne za svojo poli- tiko, ne za spremembo te politike.

Dr. Harpner: Vi ste torej pripravljeni potrditi s častno besedo in s prisego, da niste nikdar srejali denarja?

Supilo: Da.

Predsednik: Potemtakem mora lagati g. svedok. G. baron, po- zivam vas sedaj, da poveste osebe, ki je dala Supilu onih 200 K.

Chlumecky: Če mora biti dobro: Jaz sam sem mu jih dal.

Predsednik: Pravkar smo slišali, da je g. Supilo prelozil svo- je častno besedo; sedaj bodo si go- spodje pač morali premisliti, ako hočejo še nadalje občeovati s takšnim človekom.

Dr. Harpner: G. Supilo, kaj pravite vi k temu?

Supilo: Ne morem najti be- sed.

Na to se je razvila burna kon- troverza med Chlumeckim, Supilom in predsednikom.

Med drugim je Supilo izja- vil: Zadnje tedne, ko sem bil v Du- brovniku, sem se seznanil z baronom Chlumeckim. Pozimi 1. 1899. sem se

preselil na tisto, kjer sem prevze- uredništvo »Novega lista«. Na Suša- ku sva se nekoč srečala. Govorila sva o politiki. Par mesecev kasneje sem moral na Dunaj v privatnih poslih, da sem stopil v zvezo z raznimi anonimnimi biroji. Baron Chlumecky je bil takrat že na Dunaju. Obrnil sem se nanj, ker sem vedel, da je nje- gov oče predsednik južne železnice, ter ga prosil, naj mi izposluje prosto vožno karto.

Predsednik: Za to se ne gre. Gre se za onih 200 kron. Ali ste jih dobili? Supilo: Ne. Pred- sednik: Morda pa vendar? Su- pilo: Ne, nikdar. G. baron mi je na to poslal to-le prosto vožno karto. Chlumecky: Se ne spominjam. Morda je res. Supilo: Baron Chlumecky mi je na to izposloval stalno prosto vožno karto, ki jo še sedaj imam.

Chlumecky: Na te stvari se ne spominjam tako dobro, pač pa na političen razgovor.

Predsednik: Torej povejte ali ste sprejeli oni denar ali ne? Su- pilo: Ne. Predsednik (na- pram Chlumeckemu): Ponovite mu še enkrat Vaše očitanje v obraz! Chlumecky: Dal sem Vam 200 kron na ulici v Dubrovniku nepo- sredno po najinem razgovoru na sta- novanju konfidenta Perkakauskega. Supilo: Nikdar nisem bil na sta- novanju tega človeka.

Predsednik: G. Supilo, bo- lje bi bilo, ako bi povedali resnico. Supilo: Baron Chlumecky je že pet let naročen na moj list, a vkljub opominom še dosedaj ni plačal na- ročnine. Predsednik: Kaj ima svedok od tega, nekaj trditi, kar ni res, in zagrešiti krivo prisego? (Vi- har med poslanci-tožitelji in ogorče- ni klici: Kriva prisega iz političnih motivov, da bi Supila politično uni- čili!)

Predsednik: Mir. Mi smo na Dunaju, takšno postopanje je tu izključeno, takšna očitanja zavra- čam.

Dr. Harpner: Nimam ničesar več vprašati. Sicer pa se bode že še doglano, ako je Supilo govoril res- nico ali ne.

Na to je bil zaslisan urednik Rauchove »Ustavnosti« Dorotka. Pripovedoval je, da je v Pešti slišal, da se je 1. 1903. reški guverner grof Szapary izrazil, da je prihajal Supi- lo k njemu z vprašanjem: »Ekscee- lenca kaj ukazuje, da pišem?« Szapary mu je na to dal potrebne informacije in vsakokrat 10 kron.

Supilo: Izjavljam slovesno, da do danes še nisem nikoli govoril z grofom Ladislavom Szaparyjem.

Obpravna se je na to preložila na danes dopoldne.

Poslanec Supilo je takoj po razpravi pisal dve pismi: eno dr. Harpnerju, eno pa predsedniku hr- vatsko-srbske koalicije Grgi Tuškanu. V pismu dr. Harpnerju se mu zahvaljuje za njegovo dosedanje zastopstvo, in mu naznaja, da izloču- je svojo stvar od stvari hrv.-srbske koalicije in da bo se odslej branil sam. V drugem pismu pa naznaja Tuškanu, da izstopa iz hrvatsko-srb- ske koalicije in sicer radi afere s Chlumeckim, ki sicer s procesom in s stvarmi, zaradi katere se vodi pro- ces, ni v nobeni zvezi, vendar pa je taka, da vzbuja, ako tudi samo za kratek čas, dvome o njegovi poštni besedi.

Kakor piše »Novi List«, bo po- slanec Supilo spraval sam na čisto afero z baronom Chlumeckim in se bo pred svojimi volilci opravičil v posebnem odprtem pismu.

Vest, da bi bil takozvani »neod- visni klub«, v katerem so združeni poslanci grof Pejačević, dr. pl. Niko- lić, grof Kulmer in general Tomić, radi Supilove afere s Chlu- meckim, izstopil iz hrv.-srbske koali- cije, označa sama »Neue Freie Presse« kot izmišljeno.

Dnevne vesti.

+ Grof Sternberg. »Neue freie Presse« in dr. Šusteršič. Pri razpra- vi o proračunskem provizoriju je v soboto govoril tudi grof Sternberg, ostro in agresivno, kakor je že nje- gova navada. Spravil se je tudi nad politično vlačugo »N. Fr. Presse«, ta najbolj korumpirani avstrijski list ter ji čital zaslužene levite. Za nas je v tem govoru le eno zanimivo. Grof Sternberg je očital »N. Fr. Presse«, da je skoro zamolčala za javnost važni govor dr. Adlerja, »während die Rede des der »Neuen freien Presse« freudlich gesinntem Abg. Dr. Šusteršič wörtlich gegeben wor- den ist.« Dr. Šusteršič je torej židov- ski, velekapitalistični, slovanofili- protislovenski, protigranar in proti- katoliški »Neue freie Presse« — freudlich gesinnt, tako freudlich gesinnt, da je princela njegov nič posebnega obsegajoči govor dobesed- no, dočim je govor nemškega Žida Adlerja in celo svojega najbližjega

tisti strani... Anka jo je pogleda- vala od strani in ni vedela, kako bi pričela pogovor.

»Vidiš, Anka,« je spregovorila naposled Malči, »nikdar nisem mi- slila pred tremi leti, da bom prišla kdaj po takem potu v Ljubljano. Pa vse je na svetu mogoče in to še men- da ni najhuje, samo, oh, kako grozno se bom ponižala.«

»Pa povej mi vendar vse od za- četka, Malči,« jo je poprosila Anka in nervozno brenila z ljubkim čevlji- čkom po belem pesku.

In Malči je pričela s tiliim glasom:

»Ti veš, da sem šla pred tremi leti v Ljubljano — po kaj, še danes ne vem, saj naučila se nisem druge- ga kot par nepotrebnih neumno- sti... Najprvo sem stanovala pri nekem gostilničarju... Lepo je bilo tam in jaz sem vedno komaj čakala večera, da pridejo tisti običajni go- sti, ki so mi znali povedati toliko za- nimivega. Bili so večinoma mladi ljudje, veseli, razposajeni, samo eden med njimi je bil izjema in za tega sem se najbolj zanimala. Pra- šati vendar nisem hotela nikogar, kdo je in s čim se bavi, dasi sem slutila sama, kaj bi zamogel biti — pa saj bi mi menda niti ne mogli do- ločenega povedati, ker občeval je z vsakim zelo hladno, govoril malo, prihajal in odhajal navadno sam, sa- mo kadar se je napil, je metal v gra-

mofon desetico za desetico in vedno samo ze enoinisto pesem, namreč: »Sveta noč, blažena noč...« Ko ga je nekoč eden izmed gostov prašal, zakaj mu ravno ta pesem tako ugaja, je dejal, da je v njej več poezije kot v vseh polkah in enakih »diren- dajih«, ki jih najbolj ljubijo vojaki in natakarike. Skratka, bil je malce ču- den človek, a mene je vendar zani- mal bolj ko vsi drugi. In tudi on se je oziral včasih za menoj tako neka- ko skrivnostno, da sem se naposled že umikala njegovim pogledom. Imel je tisti človek čudovito temen po- gled, nekaj groznega mu je zasijalo iz oči kadar je stisnil obrvi in se ozrl po gostih, a jaz — veš — jaz sem mislila nanj tako mnogokrat tu- di ako ga nisem videla. Prav v istem času pa sem dobila nebroj anonim- nih razglednic in sodila sem, da mi pisari on.

Nekega večera — bili smo ravno prav vesele volje — vstopi nemado- ma v gostilno, ko ga še nikdar ni bilo tja — kaj misliš — kdo?«

Anka je odkimala in se ozrla vanjo radovedno.

»Kdo?«

»Slikar Maks!« je dejala Malči in nadaljevala. — »Videla ga že ni- sem kakih pet let, a vendar sem ga takoj spoznala. Po kratkem razgo- voru, ki se je tikal večina tebe, je prisedel k tistemu mladeniču, za ka- terega sem se jaz tako zanimala.

Spoznala sem takoj, da si morata bi- ti dobra prijatelja, ker govorila sta kakor dva najintimnejša. In ko je od- šel h gramofonu v drugo sobo, sem naglo prašala Maksa kdo da je.

»Eh,« je dejal — »saj bi ga mo- rali že spoznati! Nekdaj je samo pi- sateljeval, zdaj pa je tudi v nekem uredništvu — torej sourednik in pi- satelj! Kaj, Malči — brhek ženini!«

In kako mu je ime?« sem pra- šala dalje.

»Ivan,« je odgovoril, a tedaj se je Ivan že tudi vrnil in moje rado- vednosti je moralo biti konec.

Ker pa sem ostala še dalje pri mizi, naju je Maks seznanil — tako sem prvič govorila z njim.

Anka se je malce nasmehnila, a Malči je zrla zamišljeno v tla in pol- tiho nadaljevala:

»Od tistega večera sta prihaja- la redno oba: Maks in Ivan.

Maks je govoril največ o tebi, Ivan je navadno molčal, ako pa je spregovoril je povedal prav gotovo kako nezmisel — sploh je bil, ako sem bila jaz pri mizi, vedno nekako v zadregi in potem sem tudi sodila, da mora biti še zelo nepokvarjen, o čemer se tudi nisem varala.

In v moje arce se je prikradlo nekaj, česar do takrat še nisem pozna- la, dasi sem že mnogo občevala z mo- škimi — a tisto je bilo vse samo ra- di zabave — tega človeka pa sem resnično valjubila. In čudno! Saj lep

somišljenika Nemca Pergata močno črtala. To je vse nekaj posebnega in nehoti se vsiljuje človeku vprašanje, iz česa je nastalo in na čem pa aloni to presereno prijateljstvo med dr. Šusteršičem in med »N. frele Press«.

— Slovensko deželno gledališče v Ljubljani. Jutri, v torek se poje za par-abonementa premiera »Logarjeva Krista«. — Med sijajno uspešni operetami poslednjih let je Juri-je Jarna »Logarjeva Krista«, ope-reta v treh dejanjih. Besedilo Ber-narda Buchbinderja je, kar je pri operetah zelo redko — pametno, smiselno ter pripoveduje anekdoto iz življenja demokratskega in svobodo-ljubnega cesarja Jožefa II. Dejanje se vrši l. 1764 deloma ob logarjevi hiši v šumi na ogrski meji, deloma na dunajskem dvoru. Krista je hči logarja Lange; izredno resolutna in pogumna je, a Madjarov ne trpi. Usoda pa hoče, da jo ljubi madjar-ski oskrbnik grofa Sternfelda, lepi Franc Földessy; a ljubi jo tudi dvor-ni krojač Peter Walperl. Ljubosum-ni Walperl izdaja Földessyja, ki je vojaški begunec; zapro ga. A Krista gre k cesarju v avdienco ter izprosi za Földessyja pomiloščenje. Cesar pa posreduje za Földessyja pri Kristi, ki itak na tihem ljubi Madjara. — Cesarja Jožefa II. je spravil na slo-venski oder prvi naš skladatelj Vik-tor Parma s svojimi dražestnimi »Amaconkami«; zdaj pride v Kristi drugič. Glavno ulogo Kriste poje gđc. Haderbočeva, konteso Jožefi-no gđc. Lvova, Földessyja gosp. Ili-či, Walperla gosp. Bohuslav, dvor-nega maršala Leobna gosp. Povhe in logarja gosp. Verovšek.

— Slovensko gledališče. V sobo-to je drugič gostovala gospa Polako-va, in sicer v melodiozni, pristno dunajski opereti »Umetniška kri«. Izvedla je svojo partijo sijajno. Vsa njena igra je sveža in naravna, po-polnoma neprisiljena in dasi ne rabi nikdar kričočih sredstev, vendar ču-dovito temperamentna in graci-jozna. — Poleg tega je pevka, ki razpolaga z blestečim in polnim, v vseh legah gladko egalizovanim gla-som, ki je poln simpatičnih akcen-tov ter zna peti veselo in razposaje-no, pa zopet mehko, čustveno in gin-ljivo, kakor zahteva situacija. Gos-pa Polakova obvladuje pač gledali-ško umetnost v polnem obsegu in se je v svoji stroki povzpela do one vi-šine, kjer je nemogoče želeti večje dovršenosti. Njen partner je bil g. Povhe. Uloga Tonellija je spisana nalašč za Girardija. Ta uloga ni lah-ka; zanjo treba velikih sposobnosti, zlasti dramatične sile in zmognosti plastičnega predstavljanja. Pri so-botni predstavi je bil gosp. Povhe v tej ulogi znatno boljši, kakor pri predhodnih predstavah in je vsekako pokazal, da je lep talent. Ostalo so-delujoče osebje, zlasti gosp. Bohu-slav zasluži tisto priznanje, ki mu je bilo izrečeno že v prejšnjih poročil-ih. — V nedeljo popoldne so igrali burko »Predni paž«, pri kateri je imelo občinstvo mnogo veselja in za-bave, zvečer pa so uprizorili — »Ro-kovnjaček«, ki bi pač lahko ostali re-zervirani za popoldanske predstave, in za predstave izven abonementa.

— Notarska zbornica kranjska. Na večerajšnjem zborovanju so bili izvoljeni za predsednika notar gosp. Ivan Plantan, za člane notarji gg. Anton Komatar, Niko Len-ček, Emil Orožen, Janko Ra-hne, Luka Svetec in dr. Alojzij Znidaršič; za namestnike notar-ji gg. Karel Pleiweis, Jožef Rohrmann in dr. Konrad Stöcklinger.

— Kapelnik H. O. Vogrič, znan kot izvrsten pevovodja pri različnih pevskih društvih na Primorskem in posebno v Trstu, ki je svoje lepe kompozicijske talente že pokazal z raznimi skladbami, izmed katerih naj bodeta omenjeni le obeznamen-nesem »Lahko noč« in opereta »Moč uniformek«, se je zdaj nastanil v Ljubljani. Priporočamo ga prav toplotno zlasti pevskim društvom.

— Slovenske slavnosti v Plznji so končale s predavanjem gosp. phil. dr. iur. in dr. Viktorja Dvorskega, asistenta geograf. instituta češke univerze, ki je predaval »O krasotah slovenskih pokrajin«.

— Dvorana plzenjske »Meščanske besede« je bila polna najodličnejšega občinstva, ki je z zanimanjem poslušalo govornika. Projicirale so se krasne skiop-tične pokrajinske slike, katere je de-loma posodil popolnoma brezplačno gosp. Rožun, fotograf v Litiji. Pri tej priliki omenjamo, da je popolno-ma brezplačno posodil za slovensko pokrajinsko razstavo večje število svojih visoko-umetniških fotografij gosp. A. Berthold, fotograf v Ljub-ljani. Gospa dr. Tavčarjeva je z red-ko požrtvovalnostjo posodila za ve-selico v Plznji češkim narodnim da-mam več krasnih slovenskih narod-nih krojev.

Sramujejo se. »Slovenec« je pred nekaj dnevi prinesel vest o no-vorojenem čuku v Domžalah. Da se

ima volitev kolikor mogoče po re-ceptu dr. Lažljuba plem. Isvijače-vega skuje, s tem preproči presene-čenje javnosti, je morala priti v »Slovenca« tiskovna pomota. Pisali so, da je izvoljen predsednikom ču-kov aia veletrica Josipa Müllerja. Res pa je izvoljen sin trgovca v vi-nom Antona Müllerja, Josip Müller je do danes v Domžalah nepoznan. No, zakaj so to napake v tisk por-nili? Sram jih je, da niso mogli dru-grega predsednika dobiti, kakor mla-deniča, kateri šteje jedva 18 let. — Zdaj pogledajmo dalje izvoljenega na-čelnika čukov učitelja Ruharja. Kdo je ta Ruhar? Ta Ruhar je v resnici učitelj Kuhar Kaka čast! No, Kuhar je s tem pokazal posebni značaj. Na-pram svojim kolegom se je vedno delal naprednjaka, a sedaj je postal »oberčuk« Ruhar. Kako more to ve-seliti njegovo bolno gospo, katere je odločna napredna — Slovenka, še bolj pa mora razveseljevati kako ko-leginjo Ruharjevo. — Kuhar je bil tudi »Sokol«, o tem prihodnjak.

V Zatični bo v nedeljo, dne 19. decembra t. l. v gostilni pri kolodvo-ru pri gosp. Hrastu ob pol 4. popol-dne občni zbor podružnice družbe sv. Cirila in Metoda za Zatično, Višnjo goro in Krko. Vabljeni so vsi udje in prijatelji naše šolske družbe.

Nagrada. Francu Jordanu iz Ko-stantjevice se je priznala nagrada v znesku 52 K 50 h, ker je, tvegajoč lastno življenje, rešil iz vode svojo sestro Marijo.

Zimskošportni vlaki v Bohinju in na Bled. Krasota zimskega športa in velikanski njegov vpliv na člove-ško zdravje se obče priznavajo. Naj-boljši dokaz za to nam nudi Švica s svojim Engadinom, v katerem se blestita svetovnoznanata St. Moric in Davos. Tudi Dunaj je že dobil svoj Engadin, namreč Semmering in tam vlada pozimi najživahnejše življe-nje. Pa tudi pri nas na jugu hitimo z velikimi koraki naprej, ustvarja se nam centrum zimskega športa v Bohinju, ki vsled svoje naravne lege in izbornih razmer obeta postati za Trst in Primorsko to, kar Semme-ring za Dunaj. Zimski šport v Bohi-nju se dviga od leta do leta, zanima-nje raste in poklicani faktorji so in-vestirali zlasti letos velik kapital, da se zamore zimski šport v Bohinju moderno razviti. Vsi hoteli in gostil-ne ostanejo odprti. Že lansko leto je obiskalo Bohinj nad 2000 prijateljev zimskega športa, upamo pa, da se to število letos podvoji, če ne potroji, kajti Bohinj bode letos res pravo središče zimskih zabav. Tržaška di-rekcija državnih železnic je namreč pokazala svoj razum in svojo naklo-nost zimskemu športu v Bohinju in na Bledu s tem, da vpelje v času od 19. decembra do 1. marca ob nede-ljah in praznikih poseben športni vlak iz Trsta za jako znižane cene. Dalje je dovolila tudi članom šport-nih društev jako znižane vozne cene za vse vlake v te kraje, in sicer iz Gorice, Ljubljane in Trsta. S tem se številnejši poset omogoči. Podro-bna tozadevna poročila priobčimo pravočasno.

Iz Čateža ob Savi. V nedeljo, 12. decembra t. l. je umrl pri nas 89letni vpokojeni učitelj Ivan Teršelič. Služ-boval je najprej na Čatežu, potem v Dolini, v Čatežu (novomeški okraj), v Beli cerkvi, kjer je bil leta 1894 vpokojen z letnimi 700 K pokojnine. Kako se je mogel ta mož z 58 K me-sečno preživljati, je pač težko umlji-vo — toda ne za učitelje. Pri nas na Čatežu je bil gospod pokojnik 3 leta tudi župan ter prvi učitelj na tej soli.

Novi občinski odbor v Brežicah je po zadnjih volitvah dne 7. decem-bra t. l. zopet popolnoma nemuršk. Slovenci se volitev niso udeležili. — Med odborniki 1. vol. razreda figu-rira tudi nadinženir Radovan Ser-nec iz znane ugledne slovenske obi-telji. Po zatrdilu graške tetke »Ta-gespošte« je tudi on — »deutsch-freundlich«. Je - li to mogoče?

Požar v božji hiši. V St. Pavlu pri Prebodu na Štajerskem je nastal minulni praznik med župnikovo pri-digo v žagradu ogenj, ki je uničil dve šrambi in vso cerkveno obleko. — Škode je okrog 4000 K.

Na vislice je obsodilo maribor-sko porotno sodišče dne 10. t. m. 25-letnega Antona Neubaura iz Zagor-cev, njegovega 18letnega brata Franceta pa na 20 let teške ječe. Na-vedenca sta, kakor znano dne 7. ok-tobra t. l. umorila in oropala razna-salca kruha Franceta Ploja iz Ka-pelskega vrha. Obsodbo sta poslušala popolnoma mirno.

Iz ljubosumnosti. Ko je bil me-seca julija t. l. kompanijski tambur 5. poljske kompanije v Pulju, Franc Mir, doma v Krabonošu na dopustu, se je zaljubil v posestnikovo hčer Ro-zalijo Pelcel iz Ivanjev na Štajer-skem. Tudi Rozalija je Mir ugajal ta-ko, da je zapustila svojega prejšnje-ga izvoljenca 21letnega Alojzija Mlinariča ter se raje oklenila Mira. V noči 14. julija je Mlinarič čakal

zaljubljenec, ker je vedel, da se mo-rata vrniti od sosedov domov. Ko ju je okrog 11. ure zapasil, je skočil na Mira ter ga tako sunil s škarjami v oko, da mu je izteklo. Radi tega je bil dne 11. t. m. Mlinarič obsojen pred mariborskim porotnim sodi-ščem na 13 mesecev teške ječe, v plačilo stroškov za zdravljenje, 100 kron boleštine in 1000 K za izgub-ljeno oko.

Razstava v Odesi. V času od 15. aprila do 15. maja 1910 se bo vršila v Odesi razstava za industrijo, obrt, umetnost in kmetijstvo. Ta razstava bo najbrž izključno le lokalnega po-mena. Tvrdirke, ki se zanimajo za to razstavo, se nujno pozivljajo, da pri trgovski in obrtniški zbornici po-iščejo informacije.

Amerikanske novice. Francu Ce-rarju v New Yorku je na pomrznjeni cesti spodrsnilo tako, da je padel, ter si zlomil levo roko. — Poročil se je v Readingu, pa. Ivan Košmerl z Ano Barantin iz šmihelske fare in Josip Penič iz Dalmacije s Terezijo Gre-bene iz Mokronoga.

Mednarodna rokborba. Pri so-botni borbi je premagal Gambi-er Franconija v 17 min., Winter je premagal Ireneja v 19 min. 45 sek., dalje Sulmanov Siegfrieda II. v 19 min. Borba med Rajčevićem in Felgenhauerjem pa je ostala neodlo-čena. Lep prizor sta nudila občin-stvu Sulmanov in Siegfried, ker sta oba teška, močna in izurjena boril-ca. Tudi Felgenhauer je bil v borbi z Rajčevićem veliko previdnejši in se boril sicer silno a korektno. V nede-ljo je premagal Siegfried Ireneja v 8 minutah, Felgenhauer Winterja v 19 min., Sulmanov Franconija v 20 min. in Rajčević Gambiera v 25 min. — Danes se vrši med drugim odločil-na borba med Felgenhauerjem in Rajčevićem.

Božično razstavo pri O. Berna-toviču je obiskalo do 5000 ljudi. Raz-stava je bila jako okusno aranžirana po pravilici o trnjulici in sijajno razsvetljena ter je vzbujala splošno zanimanje in žela mnogo pohvale.

Za nakup božičnih daril pripo-ročamo najtopleje »Narodno knji-garno«.

Zdravstveno stanje mestne ob-čine ljubljanske. Od 21. novembra do 4. decembra t. l. se je rodilo 40 otrok, umrlo pa je 50 oseb in sicer 9 za jetiko (med njimi 4 tuje) 1 vsled nezgode in 40 za različnimi bolezi-nimi.

Zaradi ljubice. Danes po 12. uri po polnoči se je skril v hiši št. 2 na Radekegi cesti nek ključavničar, z namenom, da gre posetit svojo lju-bico. Ko ga je opazil v hiši stanujo-či krojaški pomočnik Sekula in še nek drug njegov znanec, je nastal ogenj v strehi. Začela sta kričati, da je tat ter ga prijel. Ta je sicer po-vedal, čemu je prišel, a vse zaman. Poklicali so stražnika, ki je zaljub-ljenca odpeljal na urad, spremila pa sta ga tudi oba preje omenjena. Pri policiji so mu odvzeli samokres, ka-terege je bil pokazal v veži, potem pa ga, ko sta odšla hišna stanovalec domov, izpustili. Fantu pa zaljub-ljena kri ni dala miru in šel je zopet nazaj ter bil v veži znova zasučen. Začela se je zopet rabuka. Hišna stanovalec sta ga postavila pod kap, na to pa je prišla na pomoč še ključ-avničarjeva ljubica in direndaj je vedno naraščal. Pri tem je ključavni-čar z nožem sunil Sekulo v levo roko ter mu prerezal žilo. Cela klapa je na to prišla v osrednjo stražnico, kjer je zadel Sekula prvo pomoč, potem so ga pa prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnišnico, ključav-ničarja so pridržali v zaporu, njego-va ljubica pa je odšla sama domov. Zadnjo besedo bode imelo sodišče.

Aretovan je bil v soboto 43letni že predkaznovani vagant Ivan Vr-hovnik iz Tunjice v kamniškem okra-ju, kateri je pri neki priliki še me-seca septembra izmaknil delavsko knjižico Alojziju Skrlju iz Most, v kateri je bil bankovec za 20 K. Mo-žakar se je varno izogibal, vedoč, da je zasledovan tako zaradi te, kakor tudi zaradi drugih tatvin; varnost-nim organom je prišel slednjič na Rimski cesti vendar v roko pravice. Oddali so ga sodišču.

Aretovan goljuf. Pred par me-seci je prišel k nekemu mehaniku na Marije Terezije cesti 29letni malo-mridni potnik Fran Kučera iz Kam-nika ter izjavil od nje za 24 K gramofonskih plošč. Pri tem na mu je še prigovoril, češ, da je tudi zava-rovalni potnik, da se je dal mehanik pri njem zavarovati, za kar mu je dal 6 K predplačila. Po ovadbi je bil Kučera aretovan in izročen sodišču. Ker je baše tudi druge stranke na ta ali oni način ogoljufal, naj se nri-za-deti jim preje zglase pri mestni po-liciji.

Zaradi dveh vrčkov niva. Ko je sinoči v neki gostilni na Polinški cesti nek prostak ponil dva vrča niva, katerih ni moral pred odhodom nalašč, mu je gostilničar vzel bode-lo in žonico, na to pa sta k njemu priskočila gostilničarjev sin in še

nek drugi gost, ter začela vojaka pretopavati. Ta se je začel braniti z nožem, a ni nič pomagalo. Ko jih je nekaj skupil, sta ga navedenca vrgla iz gostilne v blato in tudi tam z njim brezobzirno ravnala, dokler ni ves blaten ušel. Bodelo in čepico je go-stilničar na to oddal v vojašnici.

Škornje ukradel je v soboto do-seđaj še neznan tat hlapcu Ignaciju Kolarju iz hleva na Poljanski cesti št. 26. Škornji so vredni 30 K.

Priporočljiv prenočevalec. V so-boto zvečer je prišel v Gärtnerjevo pekarijo 49letni delavec Gašper Svet-lin iz Studenega ter hotel po vsi sili tam prenočiti. Ker mu pa tega niso dovolili, je iz maščevanja polil 5 l mleka ter razbil pri vratih 5 K vred-no šipo. Poklicani stražnik je na to prenočevalca odvedel v zapor.

Perilo pokradel je dne 30. m. m. dosedaj še neznan tat neki stranki v Litiji, ko se je sušilo na prostem. Pe-rio je različno zaznamovano, deloma s črko J., deloma z J. A. in M. J. ter je bilo vredno 48 K. Pred nakupom se svári.

Izgubljeno in najdeno. Dimni-karski mojster Ivan Blažič je izgubil možnjček, v katerem je imel do 6 K denarja. — Delavčeva žena Marija Vrstovškova je izgubila torbico s 5 K. — Šivilja Marija Rihteršičeva je izgubila črn predpasnik. — Posestni-kov sin Martin Štrukelj je izgubil denarnico, v kateri je imel 26 K de-narja. — Ga. Terezija Sattlerjeva je izgubila črno ročno torbico, v kateri je imela denarnico s 3 K in zlat šči-palnik.

Uradne vesti. Dne 13. decembra t. l. se bo prodajala ob 9. dopoldne na Dunajski cesti št. 29 in pozneje na Sv. Petra cesti št. 30 hišna opira-va, žensko in moško obuvalo, različ-no usnje in šivalni stroji.

Telefonska in brzojavna poročila.

Shod za slovenske šole.

Trst, 13. decembra. Veliki mani-festacijski shod za slovenske šole, ki je bil sklican v Trstu za nedeljo, dne 5. t. m., a ga je tržaška policija pre-povedala, se je vršil včeraj v gleda-lišni dvorani »Narodnega doma« v Trstu. Vzlic slabemu vremenu — pi-hala je silna burja in naletaval je dež — prihitelo na ta shod toliko občin-stva, da sta bili velika dvorana in nje galerija prenatlačeno polni, in da je bilo polno ljudi tudi v veži »Narod-nega doma«. — Shod je v imenu po-litičnega društva »Edinost« otvoril dr. Ed. Slavik. Govoril so na shodu: dr. posl. dr. O. Rybář, akademik Dobrila in dr. Josip Mandič. Govor dr. Rybářa je trajal nad eno uro. Občinstvo je pazno sledilo izva-anjem govornikov ter jim burno aplav-diralo. Pred zaključkom shoda je dr. Slavik prečital dole brzojavke: bilo jih je kakih sto — 94 jih je bilo došlo še pred začetkom shoda, a nekaj jih je došlo tekom shoda. — Ko se je v »Narodnem domu« vršil shod, so se pa laški otročaji zbirali pred znano kavarno »Ai Portici di Chioz-za«. Da bi se jim nič hudega ne pripetilo, jih je policija zastra-žila. Močni oddelki redarjev so hili razpostavljeni po raznih stranskih uli-cah; tako je bil tudi v ulici del Lo-vatio, v bližini »Narodnega doma«, skrit oddelk kakih 80 redarjev, ki so prežali, kdaj pridejo Slovenci s shoda. In res, ko je shod končal, ter je ho-telo nekaj Slovencev pevaje narodne himne po ulici Carducci proti kavarni Chiozza, jim je imenovani oddelk redarjev iz ulice del Lavatio zabranil pot. Večina Slovencev se je že tam razkropila in se razgubila. Nekaterim se je pa vendar posrečilo, da so po drugih ulicah prišli okraj kordona redarjev in jo potem vdrli proti ime-novani kavarni. A zopet jim je drugi kordon redarjev zabranil do kavarne, na kar je šla peščica Slovencev po ulici Coroneo in potem od druge strani, namreč po ulici Stadion sku-šala priti do kavarne. No, tudi tod ni bilo mogoče, kajti prišel jim je na-sproti kordon redarjev, na kar so se ljudje popolnoma mirno razšli.

Češki agrarci.

Dunaj 13. decembra. Danes po-poldne ima češka agrarna stranka ple-narno sejo, na kateri bo sklepala o svojem stališču napram pooblastilnemu zakonu.

»Slovenska Enota«.

Dunaj 13. decembra. Danes po-oolene ima sejo predsedstvo, jutri pa parlamentarna komisija »Slovenske Enot«. Na tej seji se bo definitivno sklepalo o tem, da-li se ima opustiti obstrukcija v odseku in pri 2. čitanju proti proračunskemu provizoriju.

Pred razpustom poslanske zbor-nice.

Dunaj 13. decembra. Potrjuje se vest, da bo vlada predlagala vladarju razpust poslanske

zbornice, cim se ta ne resi pro-računskega provizorija do konca me-seca decembra.

Grof Jan Harrach umrl.

Dunaj 13. decembra. Danes ob 2. jutraj je po daljšem bolehanju umrl eden najuglednejših čeških rodoljubov grof Jan Harrach. Pokojnik je dosegel visoko starost 82 let. Grof Harrach je bil častni občan ljubljanski, častni član »Slovenske Matice«, za časa potresne katastrofe v Ljubljani pa je bil pred-sednik pomožnega odbora na Dunaju. Kot tak si je pridobil neveljnih za-slug za Ljubljano in njeno prebival-stvo.

Interpolacija radi Friedjungovega procesa.

Praga 13. decembra. »Narodni Listy« poročajo, da bodo slovanski poslanci spravili nekatere dogodke na Friedjungovem procesu v razgovor v jutrišnji seji poslanske zbornice.

Bolezen dr. Franka.

Zagreb, 13. decembra. Dr. Josip Frank, vodja čiste stranke prava, umira. Bolezen se mu je danes zopet poslabšala, da se je bati najhujšega. Z Dunaja prihajajo brzojavna vprašanja o Frankovem zdravstvenem stanju, tudi slovenska klerikalna stranka v Ljubljani si je danes dala poročati o bolezni dr. Franka. — Dr. Frank je rodom žid, potem je postal brez konfesije, prišedši na Hrvatsko pa je prestopil v katolicizem, da je mogel potem igrati za Hrvatsko toli pogubno svojo politiko.

Friedjungov proces.

Dunaj, 13. decembra. Poslanec Supilo je izbral za svojega zastopni-ka znanega dunajskega odvetnika dr. Hofmoka. Supilo je prišel k da-najski pravni ter izjavil, da se bo tekom obravnave dognala resnica starega pregovora, ki pravi: »Kdor se zadnji smeje, se najbolje smeje.« Za-stopnik tožiteljev, dr. Harpner, je iz-javil, da so po dr. Friedjungu pred-loženi »dokumenti« tako nerodni fal-sifikati, da jih mora kot take spozna-ti na prvi pogled. Nadalje je nagla-šal, da bo nepobito dokazal, da so vsi ti »dokumenti« od prvega do zad-njega falsificirani. Kakor se govori, ima dr. Harpner v rokah vse origi-nalne zapisnike o sejah »Slovenskega Juga«, iz katerih bo jasno razvid-no, da so zapisniki, o katerih ima fo-tografije dr. Friedjung, ponarejeni. Nadaje bo dr. Harpner dokazal, da osebe, ki so navedene v Friedjungo-vih »dokumentih«, v kritičnih dneh sploh niso bile v Belgradu.

Novi člani gosposke zbornice.

Dunaj, 13. decembra. V kratkem bo imenovanih 15 novih članov go-sposke zbornice. Med temi bo baje tudi pisatelj Rossegger.

Slovenska prireditve.

Belgrad, 13. decembra. Dne 22. januarja prirede tu slovanski večer. Protektorat te prireditve so prevzele te dame: Aleksandra Hartvigova, soproga ruskega poslanika, Gjurgina Pašičeva, soproga ministrskega predsednika, Marija Milovanovi-čeva, soproga ministra zunanjih de-l in Katusa Toševa, soproga bolga-skega poslanika.

Belgijski kralj.

Bruselj, 13. decembra. Kralja Leopolda so danes prevedeli s zakra-menti. Koj na to pa se je bolezen pre-okrenila na bolje, da je sedaj že izven posebne nevarnosti.

Italijanski parlament

Rim, 13. decembra. Parlamen-t je sklican na 18. t. m. in sicer v svr-ho, da razvije nova vlada pred njim svoj program.

Razne stvari.

* Odnosno brodovje. V Sibiriji je zadnje dni zavladalo južno vreme ter povzročilo, da se je jel led po re-kah tajati. Na reki Jenisej je bilo usidrano rusko trgovsko brodovje. Ker je reka silno narasla, je brodovje dvignila in odnesla. O usodi brodov-ja in moštva na njem se ne ve ni-česar.

* Lepa nagrada. V New Yorku je razsodišče za podeljevanje nagrad za junaške čine priznalo Johnu Kel-lyju tedensko nagrado v znesku pet dolarjev, to je okrog 125 K za celo njegovo življenje. Kelly je zaslužil nagrado s tem, da je v največji ne-varnosti za lastno življenje rešil iz valov nekega delavca in njegovega otroka.

* Srečni dedič. Pred večimi leti je umrl general Muenis, ki je za-pustil nad 10 milijonov rubljev pre-moženja. Ta svota je tekom let na-rasla na 100 milijonov. Sedaj sta se prijavila kmeta Karel in Ivan Mue-nis v Odesi ter dokazala, da sta v so-rodu s pokojnim generalom. V krat-kem bo zapuščinska obravnava, v ka-teri se bo ogromna dedščina priso-dila imenovanima kmetoma.

* Škodljivost kajenja za žen-ski spol, so francoski raziskovalci napravili že nešteto opazovanj. Zi-

vali, morski prašički, zajčki ita., ki so bili postavljeni v tobakov lug ali tobaki dim, so rodili navadno mrtve mladiče. Pri delavkah v tobakni tovarnah so prezgodnji porodi dogajajo zelo pogosto; a živorojeni otroci so zelo slabotni in umirajo navadno prav zgodaj. Dokazi so to, da je vedno boljše če se ženska vzdržuje tobaka.

* **Dr. Cook in severni tečaj.** Newyorsk listi so prinesli izjavo kapitana Loosa in zavarovalnega uradnika Dunkeja, glasom katere je njuna dr. Cook obljubil 4000 dolarjev honorarja za pomoč pri spisovanju poročila o vožnji na severni tečaj. Dr. Cook pa je nenadoma odpotoval, ne da bi izpolnil pogodbo. Loose in Dunke nameravata sedaj razkriti Cookove sleparije glede severnega tečaja. Pravita, da je dr. Cook napravil pot na severni tečaj — na papirju v svoji pisarni.

* **Radi kihanja — obsojen.** Najmodernejša policija je pruska. Med tem, ko dovoljuje, da smejo pijani študentje kolovratiti in kričati ob poznih nočnih urah, je te dni aretirala nekega potnika v Dreisenu, ker je krog polnoči na cesti bolj močno kihnil. Na policiji so nesrečnega potnika obsodili radi kaljenja nočnega miru v denarno globo petih mark. Potnik s tako razsodbo ni bil zadovoljen, zato se je pritožil. Tozadevna prizivna oblast je pa policijsko razsodbo razveljavila z razlogom, da se kihanje v Prusiji še ne more smatrati za kaljenje nočnega miru.

* **Oživiljanje mrtvih bitij z elektriko.** Mlada ruska zdravnica, dr. Luiza Robinovič vzbuja v učenjaških krogih v Njujorku veliko pozornost s trditvijo, da je iznašla aparat, s katerim bo možno z elektriko umorjena bitja zopet oživljati. V Edisonovem laboratoriju je svojo metodo tudi realizirala. Dali so ji po običajnem načinu z elektriko umorjenega zajčka. Položila ga je na svoj električni aparat in z njim eksperimentirala. Res se je kmalu pokazalo, da je pričelo zajčkov sree iznova utripati in čez par hipov je bil zajček zopet tako živahen in tekal semintja, kakor pred ubitjem. Gdč. dr. Robinovič meni, da bi se jej tak eksperiment bržkone posrečil tudi pri človeku.

* **Krščansko usmiljenje.** Leta 1860. je sezidal neki katoliški red na Dunaju ogromno hišo, takozvani »Melkerhof«. V hiši je 155 stanovanj, ki so vedno vsa oddana, dasi niso posebno pripravna. Krščanski gospodje se torej valjajo v milijonih, dasi njihova usta proslavljajo uboštvo. (Glej proslavljanje uboštvu Italijana Franciška in po franciškanskim samostanih nakopičene milijone!) Tem dunajskim pobožnim bratom pa gori navedena hiša še ne donša dovolj. V sedanjih groznih časih, ko vse stoka radi druginje, proizvodne po bedasti avstrijski politiki, so usmiljeni bratje pokazali svoje krščansko usmiljenje do stradalajočih ljudi s tem, da so podražili vseh 155 stanovanj za deset odstotkov. Lepo je res govoriti o uboštvu govorniku, ki se valja v milijonih, še lepše pa je, ako siti »usmiljeni bratje« odirajo stradalajoče reveže.

* **Srečna Bosna.** Listi iz Bosne poročajo, da so bili sarajevski trgovci pozvani na deželno vlado, kjer so jih uradniki izpraševali kje naročajo blago za svoje trgovine. Večina trgovcev je izjavila, da naročajo v Avstriji. Na to so začeli uradniki trgovce obdelavati ter jim prigovarjati, da morajo polovico blaga naročati na Ogrskem. Krasna svoboda, zares! Narod v Hercegovini je lahko vesel. Pride pa še lepše. Ko so začeli listi udrihati po vladi radi takega nasilstva, je skupno finančno ministrstvo začelo hitro dementirati neprijetne, po časnikih krožeče vesti. »Hrvatski Dnevnik« je označil vladene dementi za lažnjivega ter obljubil, da priobči v prihodnji številki imena onih trgovcev, ki so bili poklicani k vladi. Vlada je zamašila usta listu s tem, da ga je konfiscirala.

* **Radi dote.** Upniki vojvode Braganškega so svoječasno ustanovili sindikat, ki si je nadel nalogo voditi preskrbeti bogato nevesto. Posodili so mu 500.000 kron pod pogojem, da dobe petino od dote, ki jo bo imela njegova nevesta. Vojvoda je poročil mis Amito Steward, ki je imela dote 25 milijonov. Ker se vojvoda protivi izplačati pogojeno svoto pet milijonov, so bivši njegovi upniki vložili proti njemu tožbo.

* **Zabranjuje mladini kaditi.** Neki zdravnik je preiskal 37 učencev v starosti 9 do 14 let, ki so se navadili kaditi. Nasledki kajenja so bili pri 27 učenceh jako žalostni: trpeli so na slabi prebavi, bitju srca, njih intelekt je mnogo izgubil, bili so nagnjeni k pitju alkoholnih pijač in njih krvni obtok je bil nepravilen; 12 učencem je mnogokrat tekla kri iz nosa, 12 učencev ni moglo redno spati, eden je postal tuberkulozen. V krvi puščih otrok se je našlo mnogo manj rdečih telesce nego pri drugih otrokih.

Vojne ladje za stare železje. Turška vlada proda nekaj starih vojnihih ladij, ki so niso za drugo rabo — kakor za staro železje. Pisemne ponudbe je vložiti do 11. t. m. na turško finančno ministrstvo. Turške vojne ladje so vse že tako stare, da bi Turki najbolje storili, ako bi vse prodali. Sicer pa militarizem še skrbi, da se take prodaje večkrat vrše. Posebno v Španiji in na Angleškem pridejo stare vojne »skatljke« večkrat na javno dražbo. Tehnični napredek v industriji morilnih pripomočkov je tako nagel, da so že v nekaterih letih proč vrženi ogromni milijoni, ki so se izdali za morilne naprave. Tudi najnovejše vojne ladje, imenovane »dreadnoughts«, bodo najbrž že v nekaterih letih zastarane, nerabne. Francoski listi namreč poročajo, da so se strokovnjaki pri francoski vojni mornarici povodom poskusnega streljanja v oklopnico »Jeno« prepričali, da bo treba že v nekaterih letih zgraditi še mnogo dražje vojne ladje, kakor so sedanji »dreadnoughts«. Tak vojni velikan stane okroglo 48 milijonov kron, francoski strokovnjaki pa zahtevajo, da se za vsako tako ladjo dovoli še 17 milijonov, da se zamore zadostno zavarovati pred sovražnimi kroglijami. Tako bi torej stala taka vojna ladja 65 milijonov kron. V slučaju pomorske bitke pride torej lahko v sovražnikove roke z zavzetjem ene same take ladje 65 milijonov. Zgodi se pa tudi lahko, da se ti milijoni pogreznejo — v morje. Če je pa več let brez vojne, potem pridejo ogromni milijoni med — staro železje.

* **O ranjki španski kraljici Izabeli** prinaša »Deutsche Revue« sledeči dogodek: Potujoč po deželi, je prišla kraljica Izabela nekega dne v malo mesto. S svojim spremstvom se je ustavila v občinski palači, kjer se je pripravilo kosilo za sto oseb. Dopoldne je šla kraljica s svojim spremstvom, kakor se spodobi za »verne« aristokrate, v cerkev, kjer se je pel Tedeum. Med peveci se je posebno odlikoval močan basist, ki je bil kraljico popolnoma zmešal. Ko je po končani cerkveni ceremoniji poizvedela, da je pel njej tako ugajajoči bas mlad duhovnik, ga je pustila takoj poklicati k sebi. Njegova velika, močna postava je napravila na kraljico še večji utis, nego njegov bas. Takoj je ukazala, da je bil tudi on povabljen na kosilo, kar je povzročilo pri njenih dvorjanikih nemalo začudenje. Ob 4. bi imela kraljica nadaljevati svoje potovanje. Zato se je spremljajoči jo minister silno čutil, ko je kraljica po bogatem in razkošnem kosilu ukazala, da se prinese v njeno sobo klavir. Strme so potem poslušali dvorjaniki in njihove visokorodne gospe, kako je zaljubljena kraljica spremljala na klavirju petje mladega in razvnetega pevca — duhovnika. Ura, ki je bila določena za odhod, je že davno potekla. Pred hišo so čakali vozovi in konji. Minister je bil v silni zadregi. Kraljica se je s pevcem zaklenila v svojo sobo. Bila je ura pet, bila je sedem, prišla je tudi že deveta, a zaljubljena kraljica se ni prikazala. Zdelo se je, kakor da je pozabila na vse na svetu. Ob 10. zvečer šele je prišla iz svoje sobe ter povedala, da se vožnja nadaljuje šele drugi dan ob 10. dopoldne. Duhovnik in Izabela sta osala skupaj celo noč. Drugo jutro je prišlo iz glavnega mesta nekaj stvari, ki jih je morala kraljica podpisati. Med podpisovanjem vpraša ministra, če ni morda v Toledu izpraznjeno kako mesto kanonika. »Kolikor je meni znano, ne,« odgovori minister. »Potem se mora ustanoviti novo,« odvrne kraljica, ter takoj podpiše dekret, s katerim se imenuje mladi duhovnik za kanonika v Toledu. Za ta čin je bil mladi kanonik kraljici še večkrat hvaležen. Takrat je bila Izabela še mlada. Ostala je pa do svoje starosti strastna in ljubezni željna ženska. — Na kraljici Izabeli je rimska kurija pokazala, kako zna ona obračati plašč po vetru. Kdo bi bil mislil, da bo papež tej kraljici, ki je živila tako nemoralno, podelil najvišje cerkveno odlikovanje za moralno življenje, takozvano »zlato rožo«? In vendar je Pij IX. sam najbolj vneto zagovarjal pri posvetovanju kurije predlog, da se prizna najčastnejše odlikovanje za čednostno življenje kraljici Izabeli za njeno več kot nemoralno življenje. »Ne kaže,« rekel je Pij IX., da bi obsojali kraljico radi njenega pohujšljivega življenja, kajti s tem bi cerkvi na Španskem mnogo škodovali. Ne smemo žaliti Špancev v njihovih patrijotičnih čutilih sedaj, ko so v nevarnosti katoliški interesi. Sicer ne moremo tajiti, da bi ne bila živila kraljica razuzdano, toda pomisliti je treba, da ni živila tako iz nagnenja do greha, marveč zato, ker je bila zelo bolna in je bilo valed tega njeno meso podvrženo raznim vplivom. Radi tega moramo kraljico prestopke pokriti s plaščem krščanske ljubezni.

Književnost.
— **Ilustrovani narodni koledar 1910.** Uredil profesor dr. Anton Dolan. Last, tisk in zaloga »Zvezne tiskarne« v Celju. Tega priljubljenejšega koledarja je izšel sedaj 21. letnik. Lična elegantno vezana in lepo ilustrirana knjiga obsega poleg bogate koledarske vsebine tudi zelo raznovrsten zabavni del, ki so ga poleg Ivana Cankarja spisali najbolj nadarjeni izmed mlajših pesnikov in pisateljev. Koledar, ki ga lahko toplo priporočamo, stane vezan 1 K 70 vin., s pošto 20 vin. več.
— **La Bosnie et l'Herzégovine.** Podpredsednik srbske organizacije za Bosno in Hercegovino Dušan Vasiljević je imel 12. aprila 1909 na shodu Slavjanskega blagovoritelnega občestva v Petrogradu predavanje o političnih, narodnih, kulturnih in gospodarskih razmerah v anektiranih deželah. Vsebina tega predavanja je rekapitulirana v pričujoči brošuri, izdani v založbi tiskarne Davidovič v Belgradu. Razkritja te brošure so v nekaterih oziirih vprav senzacionalna. Kdor zna francoski, temu odpira ta brošura vpogled v resnične, a vse prej kot vselej razmere v Bosni in v Hercegovini.

— **Etat économique de la Serbie** depuis l'occupation de la Bosnie Herzégovine jusqu' à l'annexion (de 1878 à 1908) par Kosta Stojanović. Belgrad. Tiskarna Davidovič. Eden najkompetentnejših mož, bivši trgovski in poljedelski minister Stojanović je v knjigi podal jasno sliko razvoja gospodarskih razmer v Srbiji od okupacije pa do aneksije Bosne in Hercegovine. To je resno, znanstveno delo, sestavljeno na podlagi avstrijskih uradnih izkazov in spisano v informaciji evropskih velesil. Pretresljiva je slika, ki jo podaja ta knjiga. Spoznati je iz nje, da vodi avstro-ogrška politika od okupacije leta 1878. nepretrgoma uničevalno gospodarsko vojno zoper Srbijo, hoteč jo s tem materialno in v svojih konsekvencah tudi politično oslabiliti in ugonobiti, ter jo s tem prisiliti, da se odpove svoji državni samostalnosti. Za slovanske politike, ki hočejo spoznati gospodarsko vojno, ki traja že toliko let med Avstro-Ogrsko in med Srbijo in ki ni v bistvu nič drugega, kakor borba zoper oziroma za neodvisnost Srbije, je to delo neprecenljivega informativnega pomena.

— **Slovenski kmečki koledar za leto 1910.** Izdala in založila Narodna založba v Celju. Uredil Vekoslav Spindler. Cena 1 K, s pošto 1 K 20 v. Poleg koledarskih podatkov obsega ta z mnogimi ilustracijami okrašen koledar tudi znatno število zabavnih in poučnih sestavkov, zlasti kmetijskega značaja, ki jih bo kmetijsko ljudstvo s pridom prebiral. Za nizko

ceno 1 K je knjiga izredno onsežna in jo prav toplo priporočamo.

Vse tu naznanjene knjige so dobivajo v »Narodni knjižarni« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 7.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred deželnim sodiščem.

V temnico ni maral iti. Prisiljenec Valentin Pirnat je pobegnil iz tukajšnje prisilne delavnice. Za kaznen bi bil moral iti štiri tedne v zapor. Med tem, ko ga je paznik gnal v zapor se mu je Pirnat uprl, ga suval in tolkel in ga tudi opraskal. Tu je pa zopet tako razgrajal in razbijal, da je moral priti svojemu tovarišu na pomoč paznik Komatar. Pirnat je zdaj še bolj divjal, raztrgal Komatarju bluzo in ga vgriznil v palec desne roke. Pirnat se zagovarja, da je bil tako razburjen, da mu je stopila kri v glavo in se prav nič ne spominja, kaj je takrat delal. Sodišče njegovemu zagovoru ni verjelo. Obsojen je bil na 13 mesecev težke ječe.

Površnik odnesel. Jožef Thlimer iz Sternberga, kuhar brez stalnega bivališča, je iz predsobe krojača Ivana Perneta izmaknil površnik, vreden 40 K. Bil je zasačen, ko ga je hotel starnarju prodati. Ker je bil Thlimer že sedemkrat zaradi tatvine kaznovan, ga je sodišče obsodilo na 13 mesecev težke ječe.

Zaradi žaljenja cesarja se je moral zagovarjati delavec Radovan Boco. Pri gradbi deželne ceste iz Polhovega gradca proti Urzdencu je delalo več hrvatskih in srbskih delavcev. Boco se je razjezil, ker mu je Hrvat Luka Vladič nehote vrgel lopato pod noge. Ta mu odvrne, da če bi bil on avstrijski cesar, bi ne pustil nobenemu Srbu delati v Avstriji. Na to je izustil Boco cesarja žaljive besede. Obtoženec neče dejanja priznati in pravi, da so si vse to priče izmislile. Obsojen je bil na 3 mesece težke ječe.

Tatinski hlapec. Ko je gospodinja Franciška Mazek v Kamniku dne 21. oktobra t. l. zvečer utrujena na stolu zadremala, prisedel je k nji domači hlapec Martin Kladnik, privil luč nazaj, ter dekle in domačo hčerko Angelo odpravil iz kuhinje. Ko se je slednja čez nekaj časa vrnila, je videla, kako je Kladnik roko iz materinega žepa potegnil. Takoj na to je poročila gospodinja 13 K, katere je imela v predpasnikovem žepu. Obdolženec je bil obsojen na mesec težke ječe.

Gospodarstvo.

— **Uzorni obrat za kolarstvo.** Predsedstvo c. k. obrtnega pospeševalnega urada na Dunaju naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da namerava v pričetku

leta 1910 prirediti uzorni obrat za kolarstvo. Prva perijoda vaj se prične 17. januarja 1910. V tem obratu bo obrt izvršujočim rokodelcem (mojstrom, pomagalcem, pomočnikom) dana prilika si v tehniki izdelovanja vozov izpopolniti strokovno znanje in se seznaniti s trgovskim in drugim poslovanjem, ki je združeno s samostojnim obratom njih obrta. Za sedaj bode pouk obsegal izdelovanje voznih postavcev (Kastenbau) in kolarsko ključavničarstvo, a se bo pozneje razširil tudi na opremljanje. Udeležba na teh vajah je brezplačna in udeležniki dobe risarske in pisalne potrebine brezplačno. Nepremožnim rokodelcem se more udeležba olajšati z ustanovami, ki znajo na teden 20 za mojstre in 17 K za pomočnike; vrhutega se zunanjim udeležnikom povrnejo vozni stroški za III. razred na Dunaj in nazaj. Prošenja za vsprejem k vajam in za podelitev ustanov se morajo lastnoročno pisati in ra c. k. obrtni pospeševalni urad na Dunaj (k. k. Gewerbeförderungsamts Wien IX/2, Severingasse 9) najkasneje do 1. januarja 1910 poslati. Predmetni program, ki vsebuje vaje, dobo vaj, določila in pogoje za vsprejem, obliko prošenj itd. je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Umri so v Ljubljani.

Dne 7. decembra: Milan Felc, mizarjev sin, 2 mes., Strelška ulica 2; — Josip Drachler, delavec, 81 let, Radeckega cesta 11.

Dne 8. decembra: Franja Kristan, agentova žena, 46 let, Sodnijska ul 9; — Ciril Košir, kurilčev sin, 9 mes., sv. Petra cesta 101.

Dne 9. decembra: Jakob Lekan, kamnosek, 50 let, Radeckega cesta 11; — Ivan Petan, trgovski sodruknik, 65 let, Radeckega cesta 11.

V deželnih bolnicah:
Dne 5. decembra: Vid Rajkovič, delavec, 20 let.
Dne 6. decembra: Marija Novak, delavčeva žena, 38 let.
Dne 7. decembra: Gregor Rihar, dninar, 70 let; — Marija Kosanc, posestnikova žena, 62 let.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 366-2. Srednji zračni tlak 739-0 mm.

decem.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v C	Vetrovi	Nebo
11.	2 pop.	737.3	1.5	brezvetr.	oblačno
"	9. zv.	735.9	0.6	sr. sever	dež
12.	7. zj.	732.8	0.9	slab jug	"
"	2 pop.	733.2	4.5	sr. jvzhod	"
"	9. zv.	735.6	4.0	"	oblačno
13.	7. zj.	738.0	1.9	slab jug	"

Srednja predvčerajsnja temperatura 1.0°, norm. —1.1° in včerajsnja 3.1°, norm. —1.3°. Padavina v 24 urah 82 mm in 2.8 mm.

Notar Detiček naznanja v svojem in v imenu cele rodbine tužno vest, da je njegov nepozabni, ljubi sin

Pavel Detiček

danes, v soboto dne 11. decembra ob četrt na 12. uro ponoči, po dolgi in mučni bolezni, v 29. letu svoje starosti, previden s svetimi zakramenti, mirno in lahko zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bode v torek, dne 14. decembra 1909, ob polu 3. uri popoldne iz hiše žalosti v Rovski ulici št. 10 na okoliško pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bode brala dne 15. t. m. ob 9. uri v farni cerkvi.

V Celju, dne 11. decembra 1909.

Božična darila.

Ze je prišel čas, ko si ljudje be-
lijo glave, kaj naj svojim ljubim po-
darijo za božič, s čim da bi jim na-
pravili največje veselje.

Božična darila so kaj različna
po svojem značaju. Starši gledajo v
prvi vrsti na to, da darujejo otro-
kom kaj praktičnega, kaj takega,
kar potrebujejo in kar bi jim itak
moral kupiti. Sploh igrajo praktič-
ne stvari pri božičnih darilih veliko
vlogo.

Vendar pa imajo ljudje nekako
instinktivno občutek, da praktično
darilo le ni pravo božično darilo.
Tudi najrevnejša mamica, ki daruje
svojemu fantičku čevlje ali kapico
za božič, ga bo obdarovala vsaj z
orehi in z jabolki in s pomarančami,
čuteč, da se gre za to, napraviti ob-
darovancu posebno veselje.

Teška je izbira božičnih daril.
Kdor količjak more, ta daruje poleg
kaj praktičnega darila tudi še kaj
takega, kar daje obdarovanju nekaj
slovesen, poetičen značaj. Kdor kupi
svoji izvoljenki bon, ji bo gotovo tu-
di dal lepo bonboniero; kdor kupi
svojemu sinu ali svoji hčeri kaj po-
rebnega, bo gotovo dodal še kaj
drugega.

Najprimernejše praktično in
vendar nekako nepraktično darilo je
vsekako lepa knjiga. Na Angleškem
in med Nemci je nekaj samo ob sebi
umljivega, da dobi vsak obdarova-
nec kako lepo knjigo. Med Angleži
in med Nemci porabijo vsako leto na
milijone knjig za božična darila.
Nastala je cela literarna in knjižo-
veška industrija, ki skrbi za knjige,
primerne za božična darila.

Knjiga je dušna hrana. Potreba
na neizogibno potrebna, kakor so
klobuki in čevlji, dežniki in robci,
rokavice ali ovratniki pač ni, in za-
to je ni prištet med darila absolutno
praktičnega značaja. A koristna in
pomembna darila so vendar. Kar so
pomaranče in jabolka, pozlačeni
orehi in slaščice za telo, to je lepa
knjiga za dušo in za srce. Razloček
je le ta, da sadje in slaščice izginejo,
knjiga pa ostane; da ima človek od
sadja in slaščice le enkrat užitek, od
knjige pa še dostikrat.

Pri nas Slovenceh je še tako
malo izobraženega občinstva, da se
zadaja posebno lepih knjig za božič-
na darila še dolgo ne bo nikomur iz-
plačala. Pač pa imamo že lepo vrsto
knjig vezanih in razmeroma jako
lepih knjig, ki so jako primerne za
božična darila. Na te knjige naj bo
slovensko občinstvo opozorjeno.

Knjige za otroke bomo posebno
navedli. Za mladino v starosti nad
10 let pa priporočamo najtopleje na-
slednja dela:

Kersnik Janko: Zbrani spisi. Vez.
izdaja. V platno vez. po 6 K. v fi-
ni polfranc. vezbi po 7 K. I. zv.:
Cyklopen in agitator. II. zv.: Na
Zerinjah. Lutrski ljudje in Testa-
ment. III. zv.: Rožlin in Vrjanek.
Jara gospoda in očetov greh. IV.
zv.: Gospod Janez, Kmetke sli-
ke, Humorneke. Povesti za ljud-
stvo.

Levstikovi zbrani spisi. Uredil Fran
Levec. 5 zvezkov broširani 21 K.
v platno vezani 27 K. v polfranc.
vezbi 29 K. v najfiniji vezbi 31
Kron. — I. in II. zvezek: Poezije,
III., IV. in V. zvezek: Proza.

Stritar Josip: Zbrani spisi. Sedem
zvezkov poezij, pripovednih, este-
tičnih spisov. Broširani 30 K. v
platno vezani 38 K 60 v. v pol-
franc. vezbi 43 K 40 v. I. zvezek
Poezije (razprodan), II. in III.
zv. Pripovedni spisi; IV. zv. Pri-
zorni spisi; V. zv. Poučni spisi;
VI. Razni spisi; Dodatni spisi;
broš. 5 K, vez. 6 K 40 v.

Favčar Ivan. Povesti. Pet zvezkov
po 2 K 40 v. v platno vez. 3 K. v
polfranc. vezbi po 4 K 20 v. I. zv.:
Ivan Slavlj. Povest. Antonio
Gledjevič. Zgodovinska podoba.
— Bolna ljubezen. Noveleta v
pismih. — Gropa Amalija. Nove-
leta. — Mlada leta. Noveleta. —
Med gorami. Slike iz Loskega po-
gorja. II. zv.: Otok in Struga. No-
vela. — V Karlovcu. Novela. —
Valovi življenja. — In vendar.
Noveleta v pismih. — Pat. Pod-
oba iz življenja. — Gospod Ciril.
— Čez osem let. — Soror Pia.
III. zv.: Ivan Solnce. Zgodovin-
ska novela. — Grajski pisar. Zgo-
dovinska podoba. IV. zv.: Tibe-
rius Pannonicus. — Kurnovec.
Slika iz naroda. — Vita vitae
meal. Zgodovinska podoba. — V
Zali. V. zv.: Mrtva srca. Povest.
— 4000. Času primerna povest iz
prihodnjih dob.

Jurčič Josip. Zbrani spisi. I. zv.: De-
seti brat. Roman. 2. zv.: I. Jurij
Kozjak, slovenski janičar. Povest
iz 15. stoletja domače zgodovine.
— II. Spomini na deda. Pravljice
in povesti iz slovenskega naroda.
— III. Jesenska noč med sloven-
skimi polharji. Črtice iz življenja
slovenskega naroda. — IV. Spo-
mini starega Slovenca ali črtice

iz našega življenja. 3. zvezek: I.
Domen. Povest. — II. Jurij Ko-
bila. Izvirna povest iz časov lu-
trovske reformacije. — III. Dva
prijatelja. — IV. Vrbani Smuko-
va ženitev. Humoristična povest
iz narodnega življenja. — V. Go-
lida. Povest po resnični dogodbi.
— VI. Kozlovska sodbna v Višnji
gori. Lepa povest iz stare zgo-
dovine. 4. zv.: I. Tihotapec. Povest
iz domačega življenja krajskih
Slovencev. — II. Grad Rojinje.
Povest za slovensko ljudstvo. —
III. Klošterski žolnir. Izvirna
povest iz 19. stoletja. — IV. Dva
brata. Resnična povest. 5. zv.: I.
Hči mestnega sodnika. Izvirna
zgodovinska povest iz 15. stoletja.
— II. Nemški valpet. Povest. —
III. Sin kmetkega cesarja. Po-
vest iz 16. stoletja. — IV. Lipe.
Povest. — V. Pipa tobaka. Po-
vest. — VI. Vojni krajini. Po-
vest. 6. zv.: I. Sosedov sin. — II.
Moč in pravica. — III. Telečja
pečenka. Obraz iz našega mest-
nega življenja. — IV. Bojmi se
te. Zgodovinska povest. — V. Po-
narejeni bankovci. Povest iz do-
mačega življenja. — VI. Kako je
Kotlarjev Peter pokoro delal, ker
je krompir kradel. — VII. Črta iz
življenja političnega agitatorja.
9. zvezek: I. Doktor Zober. Izvi-
ren roman. — II. Med dvema sto-
letoma. Izviren roman. — II. zv.:
I. Tugomer. Tragedija. — II. Be-
rite Novice! Vesela igra. — III.
Veronika Deseniška. Tragedija.
— IV. Pripovedne pesmi. Cena
broš. 1 K 20 v. elegantno veza-
no 2 K.

Turgenjev, Stepi kralj Lear. Po-
vest. — Stepanjak, Hisa ob Volgi.
1 K 20 v. vez. 2 K 20 v.

Dostojevskij. Ponižani in razžaljeni.
Roman. Broširan 3 K, vez. 4 K
20 v.

Sevčenko-Abram. Kobzar. Izbrae
lirične in pripovedne pesni z
zgodovinskim uvodom Ukrajine
in pesnikovim življenjepisom.
Broš. 2 K 40 v. vez. 3 K 60 v.

Champl-Levstik. Mož Simone. Broš.
1 K 90 v. vez. 3 K.

Sevčenko-Abram. Kobzar. II. del
Hajdamaki. Poem z zgodovin-
skim uvodom e Hajmaščini. Broš.
1 K 50 v.

Sienkiewicz. Potop. Zgodovinski ro-
man. I. in II. del. Broš. 6 K 40 v.
vez. 9 K 20 v. — Križarji. Zgo-
dovinski roman v štirih delih.
Broš. 5 K 20 v. vez. 7 K 30 v. —
Z ognjem in mečem. Historičen
roman. 4 deli. Broš. 4 K 50 v.
vez. 6 K 50 v. — Rodbina Pol-
neških. Roman. 3 zvezki. Broš.
10 K. vez. v dveh zvezkih 12 K
60 v. — Mali vitez. Pan Volodi-
jevski. Zgodovinski roman. 3 zv.
Broš. 7 K, vez. 8 K 40 v.

Prešerna Franceta. Poezije. Uredil
L. Pintar. Broš. 1 K, vez. 1 K
40 v.

Meško Fr. X., Mir Božji, 2 K 50 v.
vez. 3 K 50 v.

Maister Rudolf. Poezije, 2 K, vezane
3 K, po pošti 10 v.

Aškerc A., Primož Trubar, 2 K, ele-
gantno vezan 3 K, po pošti 10 v.

Aškerc A., Balade in romance, 2 K
60 v. elegantno vezane 4 K. po
pošti 20 v.

Aškerc A., Lirske in epske poezije,
2 K 60 v. elegantno vezane 4 K,
po pošti 20 v.

Aškerc A., Nove poezije, 3 K, ele-
gantno vezane 4 K, po pošti 20 v.

Aškerc A., Četrty zbornik poezij, 3
krona 50 v. lično vezana knjiga
4 K 50 v. po pošti 20 v.

Cankar Ivan, Ob zori, 3 K, po pošti
10 v.

Scheinigg, Narodne pesmi koroških
Slovencev, 2 K, elegantno vezane
3 K 30 v. po pošti 20 v.

Baumbach, Zlatorog, poslovenil A.
Funtek, elegantno vezan 4 K, po
pošti 10 v.

Funtek, Gođec, 1 K 50 v. elegantno
vezan 2 K 50 v. po pošti 20 v.

Majar, Odkritje Amerike, 2 K, po
pošti 20 v.

Brezovnik, Šaljivi Slovenci, 2. za po-
lovico pomnožena izdaja 1 K 50 v.
po pošti 20 v.

Zupančič Oton, Samogovori, br. 2 K,
vezan 4 K.

Meško; Ob tihih večerih. Povesti.
Cena 3 K 50, vez. 5 K, s pošto 40
vin. vez.

Remec: Zadnji rodovine Benalja.
Zgodovinska povest. Cena 1 K
50 v. s pošto 1 K 70 v.

Milčinski: Igračke. Črtice in pod-
listki. Cena 2 K, vez. 3 K, s pošto
20 v.

Cankar: Za križem. Cena 3 K, vez.
4 K 50 v. s pošto 20 v.

Oblak: Stara devica. Povest. Cena
60 v. vez. 1 K 60 v. s pošto 20 v.

Murnik: Jari junaki. Humoristične
povesti. Cena 2 K 50 v. vez. 3 K
50 v. s pošto 20 v.

Murnik: Najhujši sovražniki. Cena
60 v. s pošto 70 v.

Čajkovskij: Kirdžali. Cena 1 K 60 v.

vez. 2 K 20 v. s pošto 20 v. vez.
Lah: Vaška kronika. Zgodovinske
povesti. Cena 1 K 70 v. vez. 2 K
70 v. s pošto 20 v.

Daudet: Tantarina iz Tarrakona. Hu-
morističen roman. Cena 1 K 20 v.
vez. 1 K 80 v. s pošto 20 v.

Liplič: Strahovalci dveh kron. Zgo-
dovinska povest. Cena 2 K, vez. 4
Kron. s pošto 40 v.

Senčar: Čez trnje do sreče. Cena 1 K
3 K, s pošto 20 v.

Levstik: Obsojenci. Cena 2 K 50 v.
vez. 3 K 50 v. s pošto 20 v.

Cankar: Hlapec Jernej in njegova
pravica. Cena 1 K 40 v. vez. 2 K
40 v. s pošto 20 v.

Remec: Premaganci. Povest. Cena
60 v. vez. 1 K 60 v. s pošto 20 v.

Dumas: Trije musketirji. Zgodovin-
ski roman. Cena 5 K, vez. 6 K
80 v. s pošto 40 v.

Cehov: Momenti. Cena 3 K, vez. 4 K,
s pošto 20 v.

Senčar: Čez trnje do sveče. Cena 1 K
20 v. vez. 2 K 20 v. s pošto 20 v.

Andrejev - Levstik: Rdeči smek. Ce-
na 1 K 40 v. vez. 2 K 40 v. s pošto
20 v.

Beneš - Sumovsky: Brodovski od-
vetnik. Roman. Cena 1 K 50 v.
vez. 2 K 50 v. s pošto 20 v.

Sienkiewicz: Rodbina Polaneških.
Zgodovinski roman. Cena 10 K,
vez. 16 K, s pošto 40 v.

Burnett: Mali lord. Cena 1 K 60 v.
vez. 2 K 60 v. s pošto 20 v.

Dumas: Grof Monte Kristo. Roman.
Cena 8 K, vez. 12 K, s pošto 40 v.

Erjavec - Sajovic: V naravi. Cena 1
krona 20 v. vez. 2 K 20 v.

Ta izbira primernih knjig obse-
ga dela najrazličnejših cen, tako da
se bo vsak mogel ravnati po svojih
denarnih razmerah. Za naročila na
vsa ta dela se priporoča »Narodna
knjižarna« v Ljubljani.

Dobro ohranjen

otroški voziček

se ceno prod.

Vpraša se na Dunajski cesti
št. 69, I. nadstropje. 4531

Sprejem

več mladih delavk

v kartonažno tvornico Iv. Bonač v
Ljubljani.

H. O. Vogrič, kapelnik

Ljubljana, Sočna ulica 4, II. nadstr.

Podučuje klavir na domu in sta-
novanjih. Osebnost dogovarja 11. do
12. ure popoldne in od 5. do 6. ure
zvečer. 4549

Pozor!

Približno 50.000 znamk

tujih držav zamenjam ali prodam vsaki
dan od 11. do 3 ure popoldne. 4548

P. Schetina

Vegova ulica št. 8, polunadstropje, levo.

Sprejem

konjskega hlapca

ki bi tudi razvažal blago po mestu.
Prosto stanovanje. Oziram se le na
take, ki so bili v vojaški službi pri
konjih.

Kartonažna tvornica Iv. Bonač v Ljubljani.

Izprašan

kurilec

za kotel, oženjen, trezen in zelo zane-
sljiv, z dobrimi izpričevanji, se takoj
sprejme. 4546

Ponudbe z navedbo starosti, za-
htevo plače in prepisom izpričevanj pod
»Kurilec« na upravništvo »Slov. Nar.«

Puncetta Pasini

je zadosti samo 40 gramov na 1/2 litra
zavrete vode in

najboljši punč

je narejen. Neprimerne dobrega
okusa in slasti. Dajati mu je
prednost pred vsem pijščami.
Priznana najboljša znamka. Uvedeno
povsod. 4550

Naročila na izdelovalca Pasini
Pasini v Trientu, Tirolsko ali pa na
glavno zastopstvo za Ljubljano in
Kranjsko Janke Traun.

Slov. tvrdke v Ljubljani.

Čevljarno:

„Združeni čevljarji“
trgovina s čevlji za gospode, dame in otroke,
Wolfsove ulice št. 14.

Gostilne in restavracije:

Avguštin Zajec
restavracija,
Sodnijske ulice št. 6.

Galanterijsko blago:

A. Skulj
trgovina s papirjem,
Poljanska cesta št. 12.

Knjižarne:

Narodna knjižarna
Zaloga papirja, šolskih in drugih knjig
Ljubljana, Prešernova ulica št. 7.

Ivan Vrečko

trgovina s papirjem in galant. blagom,
Sv. Petra cesta št. 31.

Knjigovoznice:

Knjigovoznica
Katol. tiskovnega društva
Kopitarjeve ulice, II. nadstropje.

Lekarne:

M. Ph. Josip Čizmar
lekarna „pri Zlatem orlu“,
Jurčičev trg.

Lekarna Leustek

„pri Mariji pomagaj“,
Besljeva cesta, (poleg jubilejn. mosta).

Lekarna Trnkoczy

Ljubljana
Mestni trg (poleg rotovža).

Manufakturno blago:

Janko Češnik
„pri Češniku“
trgovina z manufakturnim blagom
Stritarjeve ulice Ljubljana Lingarjeve ulice.

J. Kostevc

modna trgovina, Ljubljana, Sv. Petra
cesta št. 4.

Lenasi & Gerkman

trgovina s sukninim blagom,
Stritarjeve (Spitalske) ulice.

J. Lozar

manufakturna trgovina
Mestni trg št. 7.

A. & E. Skaberne

trgovina z manufakturnim blagom
na debelo in drobno,
Mestni trg št. 10.

Franc Ksav. Souvan

manufakturna trgovina na debelo,
Francovo nabrežje.

Franc Ksav. Souvan

manufakturni trgovini na drobno,
Mestni trg, nasproti mest. magistrata.

Franc Souvan, sin

manufakturna trgovina na drobno,
Mestni trg 22, stara Souvanova hiša.

Franc Souvan, sin

manufakturna trgovina na debelo,
Mestni trg št. 23.

Modno in mešano blago:

Matej Orehek

trgovina z mešanim blagom,
zaloga modernih oblik,
Kolodvorske ulice št. 26.

Josipina Podkrajšek

modna trgovina,
Jurčičev trg.

A. Šinkovic dediči

modna trgovina,
Mestni trg št. 19.

Katinka Widmayer

trgovina z vsakovrstnim blagom za otroke
dame in gospode, pri „Solcu“ za vodo.

Perile:

Marija Alešovec

perilo za gospode in dame, opreme,
učilnice za šivanje perila,
Poljanska cesta št. 22.

Posojilnice:

Kmetiska posojilnica

Ljubljanske okolice, sprejema hranilne vloge
in daje posojila, Dunajska cesta št. 17.

Obrotno pomožno društvo

r. a. s. o. a. Kongresni trg 4.
sprejema hranilne vloge in daje posojila.

Slaščičarne:

Jakob Zalaznik
slaščičarna, kavarna in pekarija,
Stari trg št. 21.

Špecerijsko blago:

Josip Boltar
trgovina s mešanim blagom,
Florijanske ulice št. 17.

Urarji in zlatarji:

Milko Krapeš
urar in trgovec z zlatnino in srebrnino
Ljubljana, Jurčičev trg št. 3.

Usnje:

Josip Seunig
zaloga vsakovrstnega usnja in čevljarskih
potrebščin na debelo in drobno,
Prešernove ulice.

Vezonine itd.:

Toni Jager

trgovina ročnih del
Židovske ulice št. 5.

F. Meršol

trgovina z drobnim in modnim blagom,
vezonine, ročna dela, predtiskarija.
Mestni trg št. 18.

Vrtnarji:

Anton Bajec

ovetlični salon pod Tračno,
vrtarinja Karlovska cesta št. 2.

Zastopstva!

Jakob Bončar

lastnik valjčnega mlina v Domžalah.
Vegove ulice št. 6.

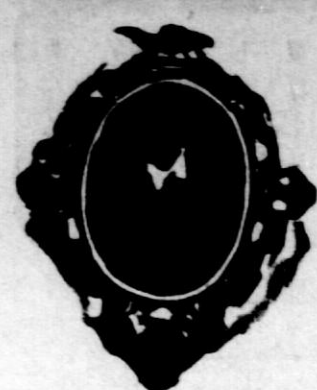
Jakob Bončar

lastnik valjčnega mlina v Domžalah
Vegove ulice št. 6.

Železninske trgovine:

Valentin Golob

trgovina z železnino in kuhin

„The Gresham“

zavarovalna družba za življenje v Londonu.

pod nadzorstvom c. kr. avstrijske in angleške vlade. Od c. kr. avstrijske vlade za vernost v Avstriji zavarovanih pripoznana vrednost

K 36.433,020-65

Izredno liberalni pogoji polic.

Pri kritnih policah nudi družba

takoj po sklenitvi zavarovanja odškodnino za smrt po **samomoru ali dvoboju**

Nove in hasnovite tarife — Informacije in prospekti zastoj. Podružnica za Avstrijo.

Gresham Life Assurance Society Limited Dunaj I., Gisela str. 1. Generalna agentura v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 2.

VIKTOR MORO.

V zavarovalništvu uvedene osebe, ki imajo v mestu in na deželi dobre zveze, se sprejmo pod rednimi pogoji 3487-1

Št. 586 pr.

Razpis službe.

Pri mestnem magistratu ljubljanskem popolniti je službo

policijskega komisarja

s prejemki IX činovnega razreda magistratnih uradnikov, to je letno plačo 2800 K, dejalnostno doklado 840 K, štirih, v pokojnine vstevnih triletne po 200 K in dveh, tudi v pokojnino vstevnih službeno-starostnih doklad po 200 K.

Za podelitev razpisane službe zahteva se od prosilcev dokaz, da je dovršil pravne nauke, da je z dobrim uspehom prebil tri teoretične državne izpite, kakor tudi da je z dobrim uspehom napravil praktični izpit za politično poslovanje. 4547

Pravilno opremljene prošnje za gori razpisano službo vlagati je najzasneje do

dne 31. decembra 1909

pri predsedstvu mestnega magistrata.

Zakasnele ali pomanjkljive prošnje se ne bodo vpoštevale.

Mestni magistrat v Ljubljani

dne 10. decembra 1909.

Župan: Iv. Hribar.

TRUBAR

Krasna umetniška reprodukcija v več barvah

znamenite Groharjeve slike

Primoža Trubarja

ustanovitelja slovenske književnosti

visoka 66 cm in široka 55 cm je najlepši okras vsake slovenske hiše. Ta reprodukcija je sploh najlepša in najdovršenejša kar jih imamo Slovenci.

Gena s pošto K 3-20.

Dobiva se v

Narodni knjigarni

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 7.

Zaloga moke

Vinko Peter MAJDIČ Kranj Jarše

v Ljubljani: Emonska cesta 2, v Šiški: Jernejeva ulica 231.

Naročila se sprejemajo v obeh skladiščih in tudi v Ljubljani, Dunajska cesta 32. — Telefon št. 165.

Karel Meglič

lastnik trdke Lavrenčič & Domicelj.

Žitna trgovina.

4452

zaloga karbida

na Kranjskem.

Josip Arko v Ribnici, acetylenki instalater.

Prve vrste karbid se prodaja 100 kg franco K 25.

Vinarska in gospodarska zadruga v Dornbergu na Goriškem 4139

ima napredaj

mного tisoč hektolitrov najizbornejšega

vina

med tem tudi nekaj sladkega à la „prosekar“. Na zahtevo se pošljejo vzorci.

Razglednice

umetniške in pokrajinske

se dobe vedno v veliki izbiri v

„Narodni knjigarni“

Prešernova ulica 7.

Razpis.

Mestna hranilnica v Kamniku razpisuje z nastopom takoj ali vsaj 1. januarja 1910 službo

uradnika

z skupnimi letnimi dohodki 1540 K. Po enoletnem zadovoljnjem službovanju se namesti stalno.

Strokovno izobraženi prosilci imajo prednost.

Prošnje opremljene z dokazili o dosedanjem službovanju vlagati je do 20. decembra t. l. pri

„Mestni hranilnici v Kamniku“.

4541

Ravnateljstvo.

O dostojnosti

Sestavil

Edvin Rozman, konces. učitelj plesa.

Cena 70 vin, s pošto 80 vin.

Ta knjižica obsega vsa potrebna navodila, kako se je vesti v spodobni družbi. Brez dobrih manir ni nikomur mogoče izhajati; človek je smešen in preziran. Oblika sama ne stori človeka, treba se je tudi obnašati, kakor je navada med olikanimi ljudmi. Iz knjige „O dostojnosti“ posname lahko vsakdo potrebne naukov za primerno vedenje v vseh slučajih življenja.

Knjiga se dobiva v

„Narodni knjigarni“ v Ljubljani, Prešernova ulica št. 7.

C. kr. avstrijske državne železnice.

Izvlaček iz voznega reda.

Veljaven od 1. oktobra 1909.

Odhod iz Ljubljane (juž. žel.)

7-08 zjutraj: Osebn vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trsta, c. kr. dr. žel., Beljak (čez Podroščico), Celovec.

7-28 zjutraj: Osebn vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

8-26 dopoldne: Osebn vlak v smeri: Jesenice, Beljak, (čez Podroščico), Celovec, Prago, Draždane, Berlin

1-40 dopoldne: Osebn vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trsta, c. kr. dr. žel., Beljak, (čez Podroščico), Celovec.

1-22 dopoldne: Osebn vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

2-28 dopoldne: Osebn vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trsta, c. kr. dr. žel., Beljak, (čez Podroščico), Celovec.

3-23 zvečer: Osebn vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak, (čez Podroščico), Celovec, Prago, Draždane, Berlin

7-40 zvečer: Osebn vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

10 ponoči: Osebn vlak v smeri: Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trsta, c. kr. dr. žel., Beljak, juž. žel., (čez Podroščico) Prago, Draždane, Berlin.

Odhod iz Ljubljane (državne železnice):

7-2 zjutraj: Osebn vlak v Kamnik.

2-05 dopoldne: Osebn vlak v Kamnik.

7-10 zvečer: Osebn vlak v Kamnik.

Prihod v Ljubljano (južne železnice)

7-12 zjutraj: Osebn vlak iz Berlina, Draždan, Prage, Beljaka, juž. žel., Trbiža, Jesenic, Gorice, Trsta, Tržiča.

8-52 zjutraj: Osebn vlak iz Kočevja, Straža-Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.

11-23 dopoldne: Osebn vlak iz Berlina, Draždan, Prage, Celovca, Beljaka, juž. žel., čez Podroščico in Trbiž, Gorice, dr. žel., Jesenic, Tržiča.

2-59 dopoldne: Osebn vlak iz Kočevja, Straža-Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.

4-16 dopoldne: Osebn vlak iz Beljaka, juž. žel., Trbiža, Celovca, Beljaka, (čez Podroščico), Gorice, dr. žel., Trsta c. kr. dr. žel., Jesenic, Tržiča.

6-49 zvečer: Osebn vlak iz Berlina, Draždan, Prage, Celovca, Beljaka, (čez Podroščico), Jesenic.

8-42 zvečer: Osebn vlak iz Beljaka, juž. žel., Trbiža, Celovca, Beljaka (čez Podroščico), Trsta, c. kr. dr. žel., Gorice, dr. žel., Jesenic, Tržiča.

9-07 zvečer: Osebn vlak iz Kočevja, Straža-Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.

11-08 ponoči: Osebn vlak iz Trbiža, Celovca, Beljaka (čez Podroščico), Trsta, c. kr. dr. žel., Gorice, dr. žel., Jesenic.

Prihod v Ljubljano (državne železnice):

6-46 zjutraj: Osebn vlak iz Kamnika.

10-59 dopoldne: Osebn vlak iz Kamnika.

6-10 zvečer: Osebn vlak iz Kamnika.

Casi prihoda in odhoda so navedeni v srednjem evropskem času.

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu.

Št. 17996

Razpis.

Za zgradbo okrajnih cest Šmihel-deželna cesta na Žužemberk.

Ajdovec-deželna cesta na Žužemberk in Zvirče-Lazina

v žužemberškem cestnem okraju

na 16.500, 53.400 in 71.000 kron proračunjena dela in dobave se bodo oddale

potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, v-a dela obsegajoče ponudbe, z napovedbo popusta ali doplačila v odstotkih na enotne cene proračuna ali tudi pavšalne vsote naj se predložijo

do 18. decembra t. l. ob 12^h opoldne

podpisnemu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, dopolniti je zapečatene z nadpisom: „Ponudba za prevzetje cestnih gradb v žužemberškem cestnem okraju“.

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno vkloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, proračun in stavbni pogoji so na ogled v deželnem stavbnem uradu ob navadnih uradnih urah.

Deželni odbor kranjski

v Ljubljani, dne 30. novembra 1909.

Št. 38214

Dabilo.

Že mnogo let se oproščajo blagotvoritelji

čestitanja ob novem letu in ob godovih

s tem, da si jemljejo oprostilne listke na korist mestnemu ubožnemu zakladu.

Na to hvalevredno navado usoja se mestni magistrat tudi letos slavno občinstvo opozarjati z dostavkom, da so razpečevanje oprostilnih listkov drage volje prevzeli gg. trgovci **Jernej Bahovec na Sv. Petra cesti št. 2; J. C. Hamann na Mestnem trgu št. 8; Vaso Petrič na Mestnem trgu št. 21 in Lavoslav Schwentner v Prešernovi ulici št. 3.**

Vrhu tega bode v smislu obstoječega ukrepa občinskega sveta, raznašal mestni uradni sluga tudi letos oprostilne listke po hišah.

Za vsak oprostilni listek, bodisi za novo leto ali za god, je kakor doslej položiti eno krono in na vpisni poli poleg imena pristaviti tudi število vzetih listkov.

Velikodušnosti niso stavljenе meje

Pisnim pošiljankam bodi pridejan tudi razločni naslov pošiljatelja.

Imena blagotvoriteljev se bodo sproti razglašala po novinah.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 10. decembra 1909.

Župan: Ivan Hribar.

Razne prevode

iz nemščine v slovenščino cirkularjev, pisem in drugih tiskovnih oskrbi ome v tej stroki izveškar uradnik.

Naslov v upravnitvu „Slov. Naroda“

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavnica K 3.000.000.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni fond 350.000 kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.